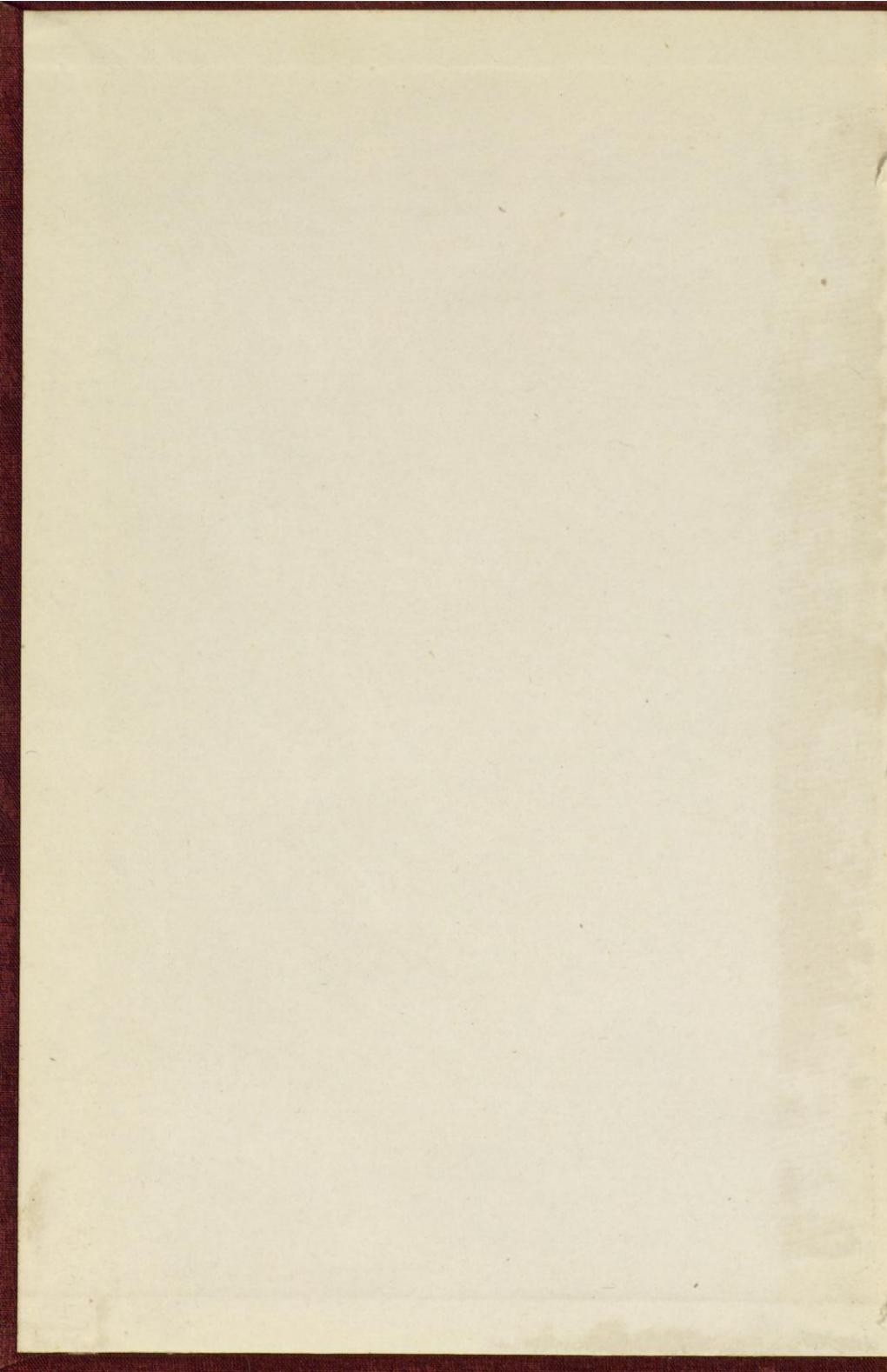
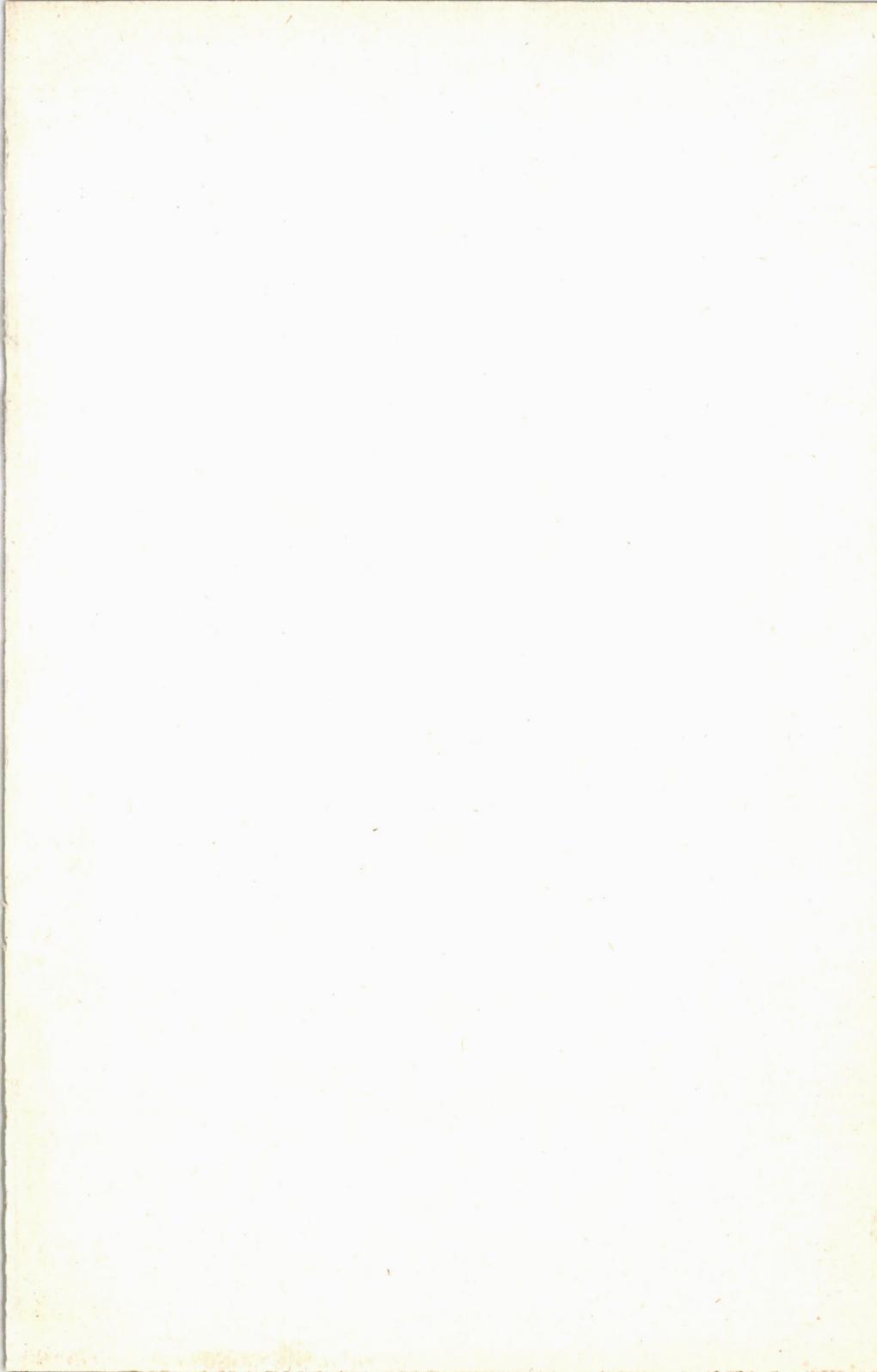
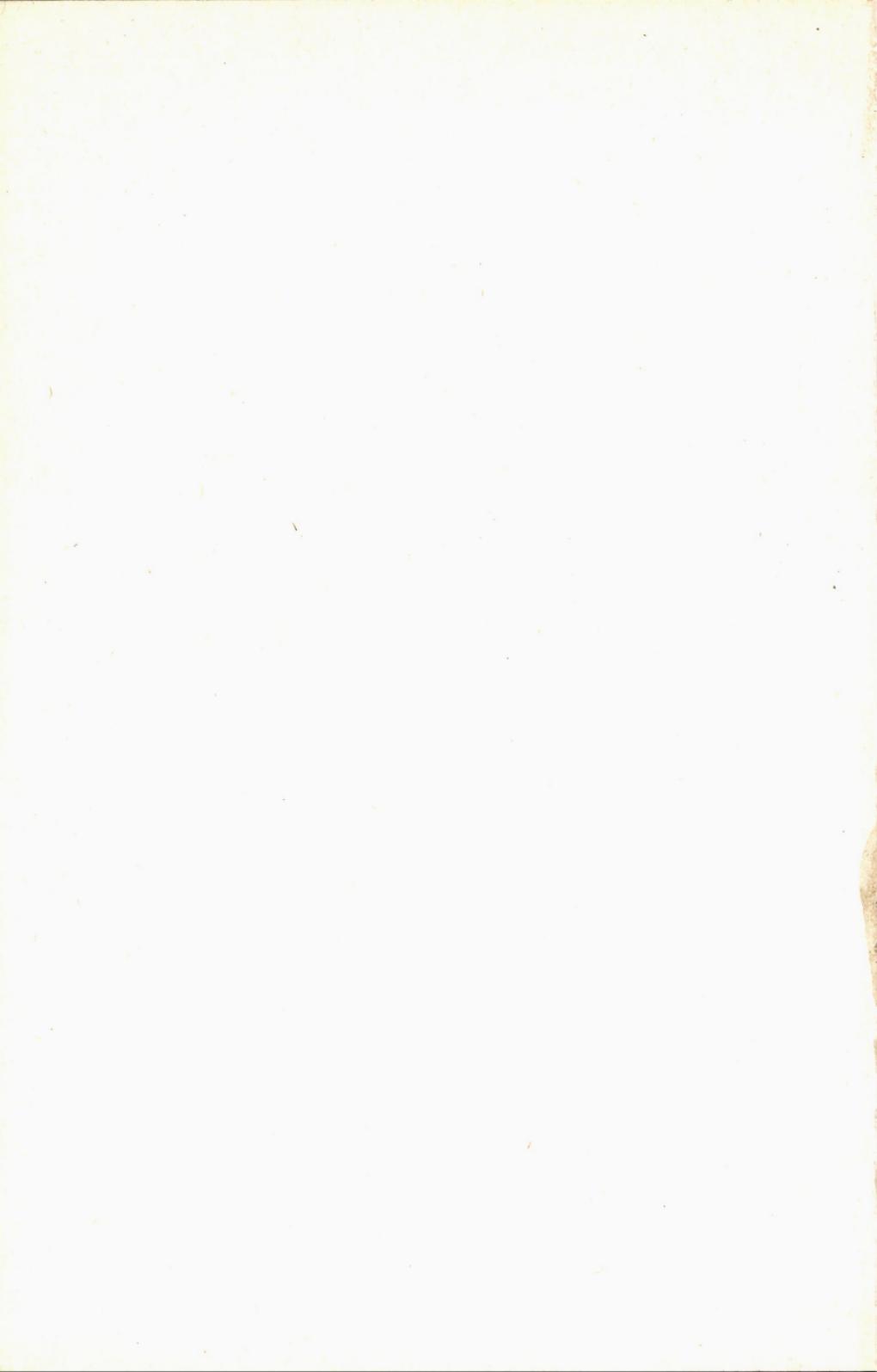
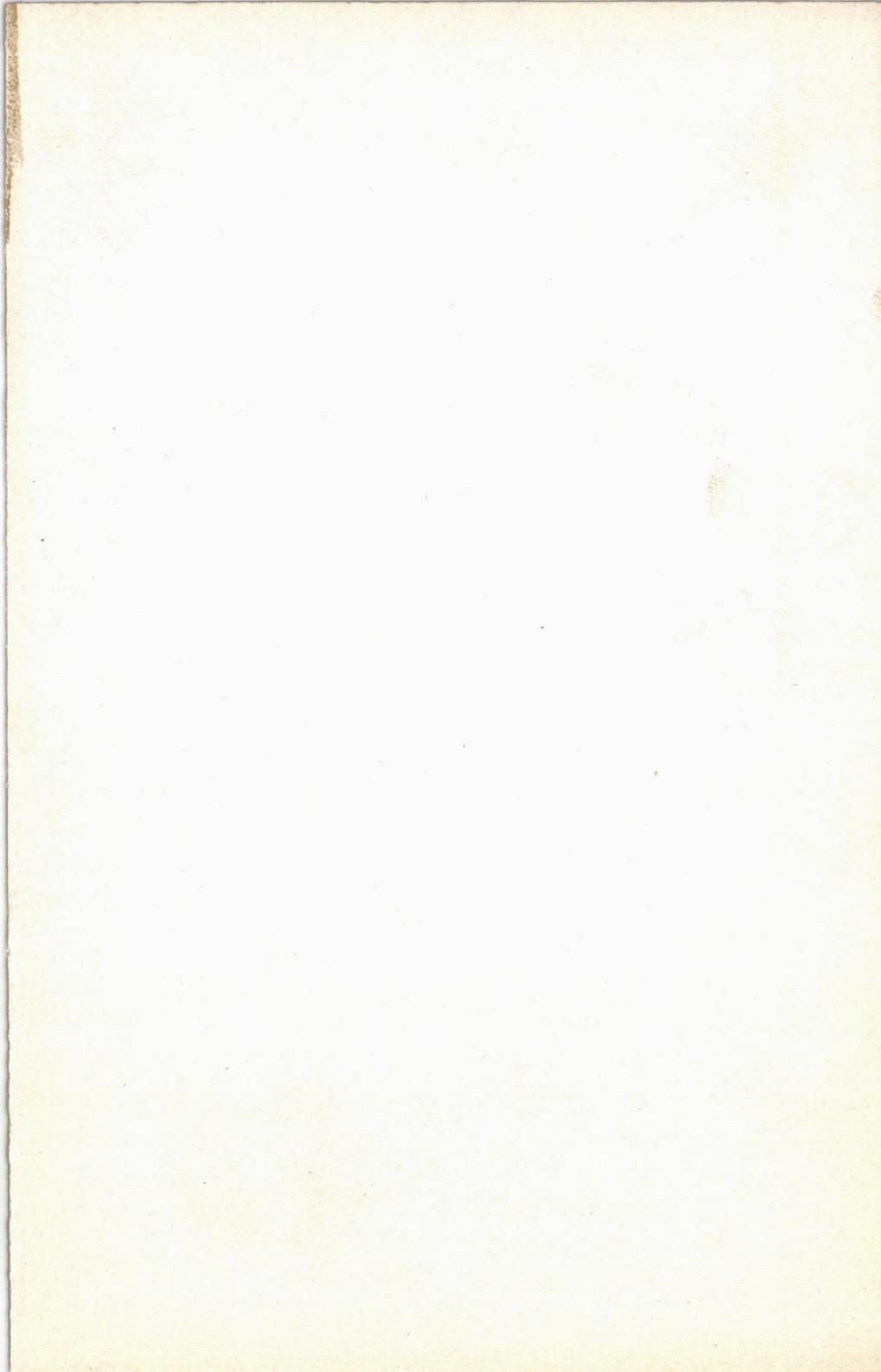

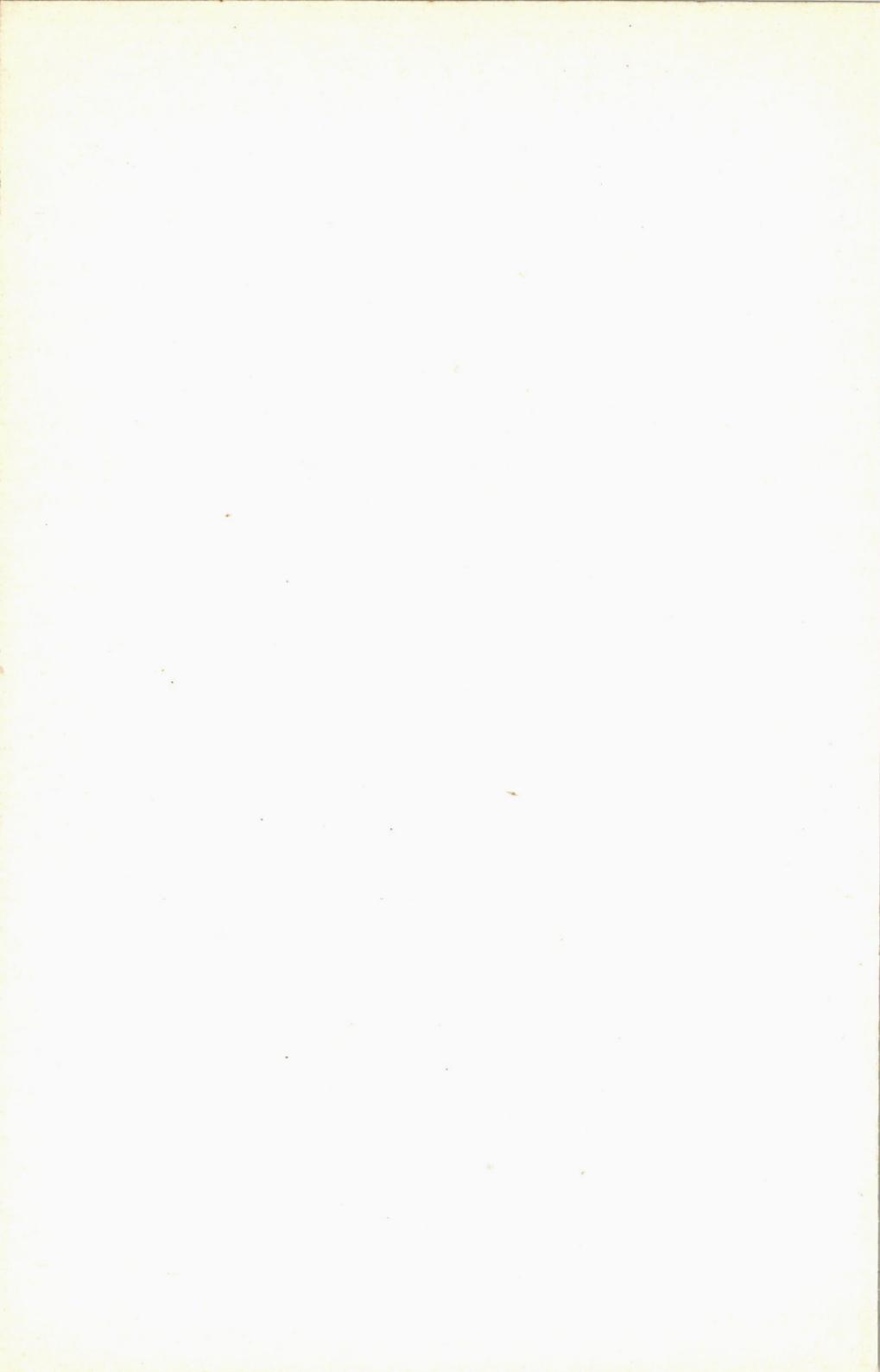
OLE HUSTOFT
TAKTMESTEREN
OG
ANDRE EVENTYR

OLE HUSTOFT

TAKTMESTEREN

OG ANDRE EVENTYR

MINNEAPOLIS
FORFATTERENS FORLAG
1916

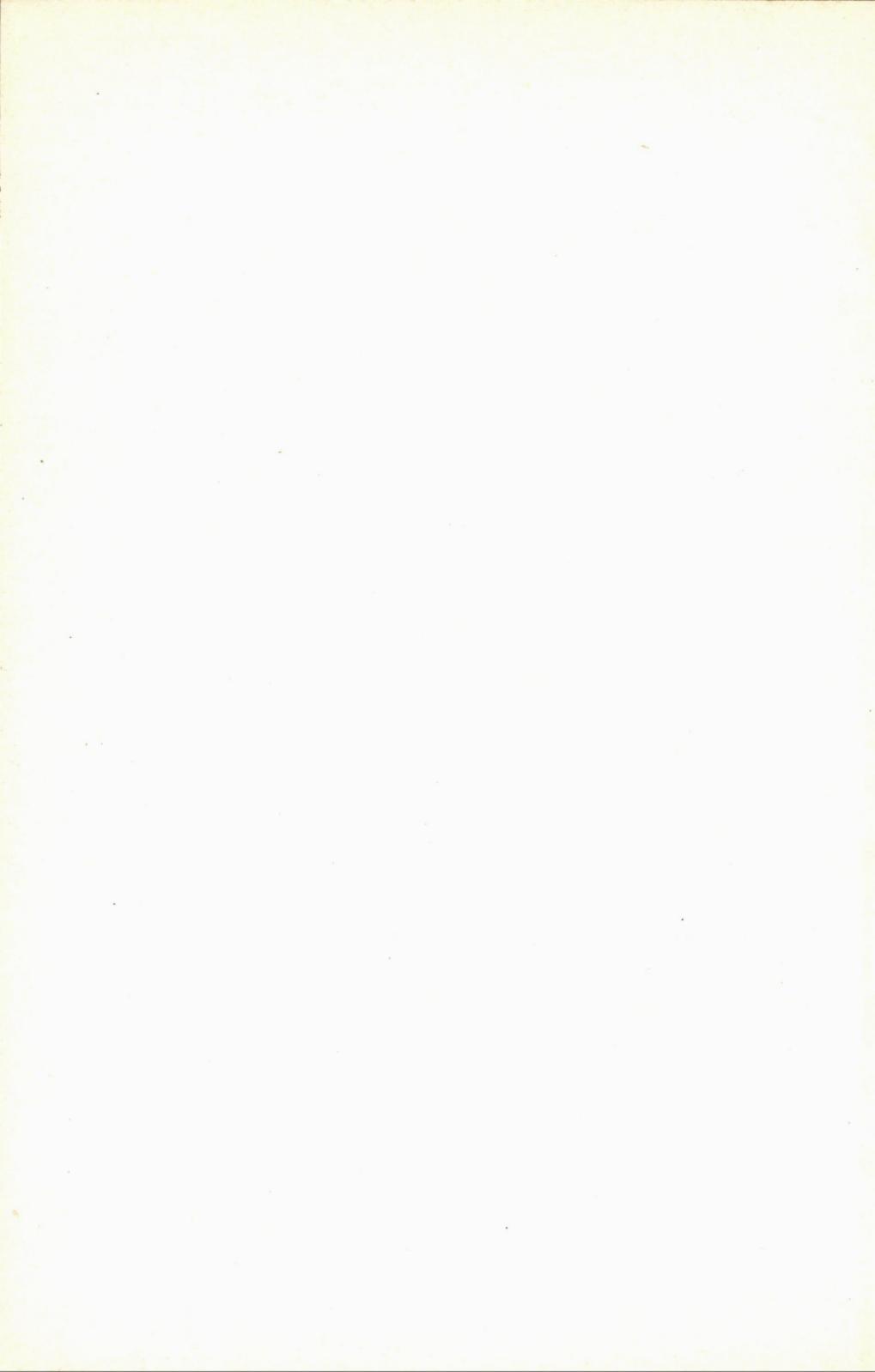

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

COPYRIGHT, 1916,
BY THE AUTHOR

INDHOLD

VERDENS HJERTE	5
TAKTMESTEREN	39
DEN RUSTNE NØKKEL	61
FIVRELDET.....	83

VERDENS HJERTE

JEG SER FJELDET OG DALEN
OG BÆKKENS SØLV . . .

SURR—URR! lød sangen fra den lille kvern under bjerghammeren. Det var høstens léte og enken, som eiede kvernbruket, lot stenen gaa nat og dag. Til at passe den satte hun sin són, den tyveaars gamle gut, arvingen til gaarden, kvernen og alt, som herlig var.

Surr—urr! sa det fremdeles, da gutten i maaneskinnet øste mel i sækkene. En for en blev de fyldt og sat tilside, og da der ikke var mere mel i kisten, gik han utenfor og la sig paa lyngteppet for at hvile, til kvernen hadde viftet kisten fuld igjen, eller teinen skulde fyldes.

VERDENS HJERTE

Gutten var saa inderlig lei av at maatte ligge nat og dag deroppe ved kvernen. Hans tanker fløi vidt ut i verden til noget, som var større end det at passe en bækkestens. Høit steg granerne paa toppen av kvernhammeren. Det flommende fuldmaanelys favnet grantop og gren langt deroppe i uendeligheten. Det var, som gik de like ind i verdens hjerte.

“Der maa være herlig,” tænkte gutten og ønsket sig ogsaa dit. Hvor gjerne forlot han ikke kjæresten, gaarden og hele stasen, om han bare kunde komme til et sted, som var saa herlig og gildt.

Som han laa slik og drømte, syntes han at høre likesom et knep i bjerget ovenfor sig. En taakevinge la sig over maanens straalende kule, mens en svak vind suste gjennem det gulgyldne løv paa de to bjerke, som stod op til bjergvæggen. Nu raslet det som i silketøi og flor, og luften blev fyldt med godlugt som av søte roser. Han nøt stunden i henført velbehag og syntes næsten, han var kommet langt paa vei til sine ønskers maal. “Den som bare var der!”

Da talte nogen og stemmen var mild som maanestraalers smeltende spil, eller som nøkkens klunk mellem rosenblade.

“Hvor langt paa tiden, du drømmer?”

“Grantoppen kysser maanens rand,” svarte

VERDENS HJERTE

gutten. Men hvem er du, som ingen klokke har?"

"Jeg er vidtflyveren, som bor i verdens hjerte, jeg," sa stemmen.

"Da var det godt, at jeg traf dig; ti ogsaa jeg har saa smaa eslet mig derhen," sa gutten.

"Betænk dig! Det tar for det første hundrede aar at komme dit —"

"Jeg gav mit øie, om det saa var; for her vil jeg ikke være," sa gutten.

"Men det er ikke alt. For at kunne gjøre en saadan reise kræves det, som er vant at ville, men værre at faa," hvisket stemmen. Det lød som et henveiret pust gjennem bækkefaret. En stilhet paafulgte, ti gutten hadde ikke mod til at si et ord mere.

Da raslet igjen silken, og trærne duftet som av ti tusen roser.

"Vidtflyverens aand er over dig, og hvad du ønsker, kan du nu faa." Stemmen lød klar som bækkens rislen mellem smaastenen.

"Hør saa betingelserne, og hvad du ellers bør vite, forat det kan gaa dig godt paa reisen. — Jeg er verdenslegemets vogter. Men hvert hundrede aar tar verden sig en hvil, og da er jeg fri, saa længe den varer. Jeg kan da færdes, hvor jeg vil, men faar ikke andet med paa veien end til niste et bygkorn og et halmstraa til hus.

VERDEN S HJERTE

Men til klær har jeg intet uten mit lange haar.
Naar jeg svøper mig deri, er jeg usynlig, og derfor kan heller ikke du se mig her i nat. Saa længe verden ikke sover, er mit palads i dens hjerte, og ingen uten den, som har min gunst, kan da komme nær dette. Nu sover altsaa verden og vaakner ikke før om hundrede aar.

Den som da hadde mit haar, mit bygkorn og mit halmstraa, han fik pladsen i verdens hjerte, hvem han end var. Forstaar du nu ogsaa, hvad jeg har sagt?"

Jo, dette kunde gutten forstaa.

"Dette er imidlertid ikke alt," fortsatte stemmen og hævet sig over kvernsusen. "Den som kommer til verdens hjerte, maa gifte sig med den første kvinde, han møter, selv om det var kongens egen datter. Gjør han ikke det, mister han sit liv paa vovestykket."

"Kongens datter er vel tusen ganger fagrere end min kjæreste," tænkte gutten. "Og vinder jeg hende ikke, hvad ikke er saa ganske sikkert, saa er vel bare synet av prinsessen i verdens hjerte værd mere end hundrede liv."

"Det sidste er nok det, jeg gruer mindst for," sa han derfor, da stemmen endelig taug. "Men at faa fat i de tre ting, du nævnte, blir nok like galt som at slaa slanter av maaneskin, og det

VERDENS HJERTE

maa katten selv gjøre," sa gutten. Han var like paa graaten, naar han tænkte derpaa.

"Vent litt!" sa stemmen, "kan du skaffe mig tre bygkorn, som er gaat gjennem kvernen uten at bli knust, og hus hos en enke, som har et barn, der ikke faar rist eller ro i sit liv, skal der nok bli raad med det øvrige," sa den.

"Jo, det kan jeg nok," sa gutten sjæleglad og sprat op fra lyngteppet, hvor han laa. "Min mor er enken, som har gutten, der ikke faar rist og ro i sit liv, og kvernen kan jeg lette, saa faar jeg korn, som ikke er knust," sa han.

"Godt og vel," sa stemmen. "Imorgen nat ved midnats léte, naar maanen kysser granernes topper, vil du finde en sæk liggende under kverntrappen. I sækken er en hespe med haar, et bygkorn og et halmstraa. Bygkornet og halmstraaet er fastbundet til hver sin ende av hespen. Ta det hele med op paa kvernhammeren og læg straaet under den lille gran forrest paa brynet. En fugl vil da komme og ta halmstraaet. Det er paradisfuglen, som bygger i verdens hjerte. Følg efter den, der haaret viser vei, og du skal naa dine ønskers maal."

Næste nat, da maanen stod over grantoppene, gik gutten til kvernen. Hele dagen hadde han været hjemme og pyntet og pudset sig til reisen. Nu kysset han sin mor til avsked og sa, at han

VERDENS HJERTE

maatte et erende til byen. At han blev borte i hundrede aar turde han ikke fortælle; ti da hadde der vel blot stor sorg paa hende. Kvernklæderne hængte han igjen paa sengestokken, forat hun kunde bøte dem, mens han var borte.

Det var ikke uten frygt og bange anelser, han straks derpaa gik til kvernen, hvor sækken skulde være. End om det hele kun hadde været en drøm, og at ingen stemme hadde sagt, at han skulde faa reise langt ut i verden! Men sækken var der og i den alt det øvrige. For en haarmasse der var! Det maatte i sandhet være noget til kvindeliv, som hadde en slik fylde.

Maanen lyste nu saa fagert over skogen, og bækken sang saa tryllefint, at gutten fik vemoed ved tanken paa at skulle forlate det altsammet. Han gjorde sig dog mandig og listet taaren væk, som kom til øjet. Kløv han saa op paa bjerget og begyndte at lete efter unggranen, som stemmen hadde nævnt for ham.

Ytterst paa brynet fandt han den. Forsiktig tok han hespen ut av sækken. Den lynte som en bølgende kornmark i fuldmaaneglansen. Halmstraæet la han ind mellem tyttebærbladene under granen og satte sig saa et stykke derifra paa en mosegrødd sten for at vente paa fuglen.

Længe hadde han ikke sittet, før han hørte en sus inde mellem trærne og saa fuglen komme.

VERDENS HJERTE

Den straalte i tusen sælsomme farver, naar maanens guld spilte paa den. Med et rusj lot den sig falde ned paa syngret ret foran gutten. Varsomt skottet den op paa ham, som sat der. I øiets blink steg dunkle tanker om fremmede land. Gutten saa det, og en blandet følelse av eventyr og koglende tryllespil jog sitrende gjennem hans sanser. Nu gjorde fuglen en bøining med hodet, og væk var den, før gutten vandt at blunke.

Der gik en bævende klang i haarstrengen, saa længe det var noget igjen paa hespen. Timer gik, og endnu lød tonen av paradisfuglens sang gjennem verden. Snart tysnet sangen, og gutten skjønte, at nu var fuglen hjemme i sit rede. Hespen var løpet helt ut; kun bygkornet laa tilbake og lyste frugtsvangert i nattens svindende glød.

Det gjaldt nu at finde en plads, hvor dette tryllefrø kunde lægges i jorden. Ytterst paa pynnen laa en stor kampsten; under den var mulden sort og tung. Her gjorde gutten et hul i jorden og slap kornet ned. I det samme lød et brak, og hele verden svandt for guttens øine. Da han igjen kom til sig selv, befandt han sig paa et sted, hvor han aldrig hadde været før. En snæver dal laa foran ham, dunkelbelyst og styg. Gul mose rak ham til knærne, og gjennem mosen randt flere bække med lunkent, okerfarvet vand.

VERDEN S HJERTE

Dalen vrimalt av gule lopper, som hoppet om hverandre, frem og tilbake, op og ned. De drak vand av bækken med sine lange snabler til de bulnet som kjæmpestore egg. De som hadde de længste sugere, fyldte disse og satte sig paa ryggen av andre, mere troskyldige lopper, og sprøjet hele indholdet ind i deres øren. Og hele flokken smalt i at le. Det kvækket og spraket som av tusen raketter bortefter dalen.

Gutten som hadde den største møie med at verge sig for lopperne, kom endelig frem til en trang aapning, hvor gulv, tak og vægger næsten syntes at løpe sammen. Oventil var himmelen ingensteds at se; i stedet var utspændt et stort griseøre, hvorigjennem veien gik. Loppernes taarnvækter stod og dunket løs paa øret med føtterne, saa det gav gjenlyd over hele dalen. I det samme gutten kom, lød tolv slag, og hele loppe-sværmen stimlet sammen om aapningen for at faa sin middagsmat. Øinene lyste gule og grønne; ti de var vist meget sultne. Paa et tegn fra deres anfører røk de sammen og begyndte at stikke øinene ut paa hverandre. Disse spiste de, og da mange rev til sig baade tre og fire, fik knapt halvdelen stillet sin hunger. De andre som hadde mistet sine øine, blev puttet ned i mosen og dræpt.

Gutten klemte sig gjennem aapningen for

VERDENS HJERTE

snarest mulig at komme væk fra denne vilde lek. Han skulde jo til verdens hjerte og hadde langt at fare, efter hvad han nu kunde forstaa. Haaret turde han ikke slippe et eneste minut, men holdt det mellem tommel- og pekefingeren paa sin venste haand, mens han vassende banet sig vei fremover.

Han var nu kommet til et sted, hvor mosen utvidet sig til en stor aapen flate. Fire lignende dale som den han netop hadde forlatt, stak sig ind fra andre kanter. Ved indgangen til en av dem stod en gigantisk flue med øine som dambræt, ved en anden skjøt hornene av en snegl som to tykke kanoner ut i luften. De svinget frem og tilbake og sendte en strøm av grøn fosfor og lava ind i mørket.

Paa den aapne plads hadde naturen et ganske andet præg. Marken var her beklædt med de nydeligste blaa kornblomster, der stod saa tæt, at kronerne berørte hverandre og dannet et eneste blaat teppe. Midt paa pladsen stod en trone av syv forstenede flammer. Øste og vest for denne strakte en fortryllt skog sig, hvor trær og blomster vokste ned fra luften og stræalet som nordlys og rødmende aftenskyer. Ret frem løp en vei uendelig og lang. Fra de nedhængende trær og blomster lyste lamper som stjerner i alle regnbuens farver paa begge sider av veien. Det

VERDEN S HJERTE

eneste som manglet ogsaa her, var en fri aapen himmel; rummet lukket sig i stedet med en lav hvælving.

Overalt paa den aapne plads og henad veien vrimlet der av smaa menneskepuslinger. Gutten kunde ikke bli klok paa, enten det var mandslinger ellernymfer; ti de lignet paa noget av hvert. De var naturbørn og gik ganske nøkne. Deres største fornøielse var at hænge i blomsterne, danse ringdans og slaa kolbøtte. Saasnart de fik øie paa gutten, som kom gaaende, grep de fat i hans hænder og vilde ha ogsaa ham med i leken. De var venlige og snille, kysset paa haanden til ham, kløv op paa hans hode og slog ring i luften. Deres sprog forstod han dog ikke; men stemmen var velklingende, og deres latter lød frisk som skvulpet av rislende bækkefald. Hele dagen sprang de omkap og lekte. Da kvelden kom, blev de alle bevertet ved det fælles bord lavet af perlomor og rosenblade. Retterne bestod af kolibritunger stekte i guldfiskesmør, marmelade av konvaller og vin av søte drømmme. Tilslut dækket de ham til med tepper av sommerfuglevinger stukket med røde duenerver. Saa lukket blomsterne sig, og alt blev skumring. Kun tronens forstenede flammer vedblev endnu at lyse som bævende morild i natten.

Man skulde nu tro, at gutten var det lykke-

VERDENS HJERTE

ligste menneske i verden. Men det var han ikke, og det kunde han ikke bli, som han selv trodde, før han kom helt frem til verdens hjerte. Saa-snart alt blev stille, stod han derfor op og gik videre.

Han fulgte nu den vei, som gik ret frem, uten at ta av hverken til høire eller venstre. Langt var det, og i nætter og dage saa han kun den samme uendelige dal med fortryllede lier og jorden dækket av kornblomst, saa langt øjet kunde naa. Han blev tilsidst syk baade paa sjæl og legeme og trodde, han aldrig skulde faa se Guds sol mere. Hvis det ikke hadde været for haaret, som han endnu holdt i haanden, maatte han trodd, at han var faret aldeles vild i verden.

Hvor længe denne ensformige vandring hadde varet, visste han ikke selv; men han blev vakt en dag av nogen fremmede lyd, som sprængte sig vei til hans øre og lot ham ane, at han nu holdt paa at nærme sig grænsen til et nyt verdens-hjørne. Næste morgen kunde han se, at landskapet i nattens løp hadde forandret utseende. Et brunt hav veltet sine brændinger mot kysten. Det bruste og fosset av hvitt skumdrev; ti havet var av det kraftigste øl med skumhatten gjæsende over dypet. Baater av grønne vandmeloner med pandekaker til seil la i flok og følge ut fra den nære strand. De var lastet med tungrotter

VERDEN S HJERTE

og stekte egg. De tok ogsaa passagerer ombord, og gutten kom net tidsnok til at faa plads paa det sidste skib, som la ut fra kaien. Da han længe ikke hadde nydt andet end kolibritunger og blomstersaft, var han nu saa medtatt, at han, da leilighet tilbød sig, rev et stort stykke av bramseilet og slukte. Første styrmand, en diger belg, kom i det samme forbi og fik se, hvad han hadde gjort. Han blev da saa sint, at han tok en haand i hver ende av gutten og sendte ham lukt i lasten, hvor han blev staaende paa hodet i en kasse med egg. Styrmanden og han blev dog siden de bedste venner av verden.

Da de hadde seilet en hel dag, kom de til en ø, hvor skibet skulde losse. Midt paa øen hævet sig en stumpet fjeldtop, som styrmanden kaldte det matsprutende bjerg. Dette var oplagsstedet for landets overflødige føde. Kun griseskrotter og sur melk maatte ikke lagres der. Da de heller ikke her hadde nogen ordentlig himmel, men kun en, som de maatte reparere hvert aar, blev melken sprængt i luften med dynamit til lappedoning paa himmeltaket. Griseskrotterne blev pumpet fuld av vind og bundet sammen efter spæl og tryner og sendt tilveirs som skyer.

En anden eiendommelighed ved landet var, at alle mennesker gik efter næsen. Dette fik gutten snart erfare, efter at han var kommet i godlag

VERDENS HJERTE

med styrmanden. Denne var, som før nævnt, blit rasende paa gutten, fordi han hadde spist av bramseilet. Dette saa meget mere, som han aldrig hadde set nogen spise seil før. Det gik dog ikke mange dage, før styrmanden ogsaa begyndte at tære paa riggen, og engang begyndt sluttet han ikke, før skuten var gnavet saa ren som en rottetand.

De maatte nu forbli der, da de ikke kunde komme fra øen igjen av mangel paa seil. En dag styrmanden gik iland, fulgte ogsaa gutten med for at se sig om paa øen. Det var just i middagstiden, og alt arbeide hvilte. Ved enden av landgangsbroen var anbragt en træpumpe og like ved stod en gammel, enøjet struds og blaaste i en oksetarm. Dette var signalet for folk at gjøre sig færdig til middagen. Nu revnet en av de høieste griseskrotter, og øen ristet som av torden og jordskjælv. I det samme aapnet ogsaa det matsprutende bjerg sit svælg, og kyllinger og stekte pungrøtter begyndte at regne ned fra luften.

Saa langt foregik alt med den største præcision. Men nu skulde ogsaa den gamle pumpe været sat i virksomhet, da det var den, som skaf-fet vaatt til øens tørstige halser. Det blev der imidlertid ikke noget av; ti brandmesteren laa syk, og ingen anden turde paata sig betjeningen

VERDEN S HJERTE

av det gamle skrammel. Alle dreiet sin næse fra pumpen; kun styrmanden glemte at ta vare paa sin, og før han visste ordet av, befandt han sig like foran pumpeskafet. Det var derfor ingen anden raad: han maatte ta fat paa arbeidet, hvor nødig han end vilde. Slik er det at gaa efter næsen.

Nu traf det sig slik, at den gamle pumpe, ved siden av dens hovedsagelige anvendelse som ølsuger, ogsaa bruktes til at fylde vind i grise-skrotterne med. Skulde nu det beklagelige hænde, at styrmanden tok feil av rørene og skruet luftstangen paa i stedet for ølpipen. Da han saa begyndte at pumpe, fik folk vind i stedet for øl og røk tilveirs som balloner. Der fløi gamle borgermestre og ditto madamer, skoleinspektører med hornbriller, paver i hvite messeskjorter, fark og fillefant, klodsmajorer og grever, spædbarn med taate, kokker og kjøkkenskrivere, saapkokker og slabbedask, — alle fløi de tilveirs med brask og dødelig forskrækkelse. Da styrmanden opdaget sin feiltagelse, blev han rent ilde ved, som rimelig kunde være. Men da han blandt den himlende sværm ogsaa opdaget skipperen, trøstet han sig med, at skjæbnen nok styret alt til det bedste saavel for denne som hin, der var. Gutten derimot vilde gjerne faa reddet kaptein-en og løp alt det han kunde for at komme sig

VERDENS HJERTE

hen til et sted, hvor han kunde faa tak i skipperen og hale ham ned igjen. Dette lykkedes ogsaa paa toppen av galgebakken. Skipperen var da baade gul og grøn av ærgrelse over den tort, styrmanden hadde paaført ham.

Nu traf det sig slik, at en morder skulde avlives samme dag, og alt var gjort istand til hængningen. Styrmanden som fik øie paa gutten oppe paa bakken, men vel ikke saa strikken, som hang og dinglet i galgen, kom løpende efter, saa snart han var færdig med arbeidet. Skipperen laget det nu slik, at styrmanden fik næsen like for strikken. Selv hadde han faat gutten til at gi sig en dygtig styver, saa næsen viste til en ganske anden kant. Styrmanden som altid hadde ment, at det var skipperens tur at komme først i galgen, og intet visste om næsestyveren, tok nu ikke i betænkning at gjøre sig lystig paa dennes bekostning.

“Godt hold mot høit fald, og litt vind i buken
saa gaar det selv fra dynen i halmen.”

“Og saa ler den bedst, som ler sidst, forat
bli i ordsproket,” fuldførte skipperen tørt.

Nu først opdaget styrmanden, hvor kapteinens
hadde sin næse, og begyndte at skjælve over hele
kroppen. Det var et leit puds; men styrmanden
maatte tilveirs, og gutten var den, som fik utføre
eksekutionen.

VERDEN S HJERTE

“Det skulde bare mangle, at jeg ogsaa skulde forskrive mig til det matsprutende bjerg!” tænkte gutten, da styrmanden endelig var død. “At være her — nei, ikke for alle verdens matbjerg!”

Nu vilde imidlertid ulykken, at gutten hadde mistet det gyldne haar, som skulde bringe ham frem til verdens hjerte. Dette maatte være skedd, da han blev sat paa hodet i eggkassen. Siden hadde det ingensteds været at opdage. Han gjennemsøgte øen paa kryds og paa tvers; men like meget frugtet det.

Saa maatte han da finde sig i at bli der og ta tiltakke, slik landet var. Aldrig hadde han slitt saa ondt i sit liv. Dag ut og dag ind at maatte færdes blandt en hop galne mennesker, som gik efter næsen og naturen og næsten sprak av mat! Enhver hadde lov til at gjøre, net som han selv vilde — stjæle, flaa og fuske, leve høit paa straa eller hænges, alt efter lunets indfald. Det, at gutten ikke vilde fornedre sig, saa ogsaa han gik efter næsen, gjorde stillingen saa meget mere uutholdelig for ham. Ingen vilde ha noget samkvem med den, som ikke var som han selv og levet det samme grumme liv. Den eneste gutten hadde nogen omgang med, var skipperen, hvis liv han hadde frelst. Denne tjeneste gjengjældte

VERDENS HJERTE

skipperen ved at ta gutten med paa seilture, saa ofte denne hadde lyst dertil.

Saa kom julen og med den tankerne paa hjemmet. Gutten hadde sultet meget i det sidste, da der var knapt om arbeide paa øen. Skipperen var druknet i ølsjøen sent om høsten, og skuten var oplagt, da de endnu ikke hadde faat nogen ny fører. Det blev en jul foruten venner saavel-som uten mat for den stakkars gut. Julekvelds morgen gik han ned til sjøen for at vaske sig, og saa vilde han gaa ind i skogen og lægge sig til at dø med tanken paa sin mor og sin kjæreste, som han hadde forlatt derhjemme. Han kjæmmede sit haar og pudset noget støv av den slitte frakke, bad saa en bøn til Gud for sine kjære og begav sig ind i skogen. Han gik hele dagen paa maa og faa og kom i kveldingen til den hule, hvor den enøiede struds hadde sit tilhold. Denne sat just og smurte oksetarmen med lyse; ti juledags morgen skulde der blæses ustanselig længe, og saa var han ræd, den skulde revne.

Strudsen som var syv hundrede aar gammel, hadde reist og set mere end nogen anden i sit liv. Gutten spurte ham derfor, om han nogen gang hadde været i verdens hjerte. Han hadde dog moro av at høre, om der var saa gildt, som han hadde gaat og indbildt sig.

Strudsen fortalte ham da, at han engang

VERDEN S HJERTE

hadde været der, men at prinsessen ikke vilde slippe ham ind, fordi han bare hadde en oksetarm at blaase i.

Gutten fortalte da, at han ogsaa hadde tænkt sig dit, men hadde mistet veien og maatte saaledes opgi det hele. Da strudsen hørte dette, tilbød han sig at ledsage ham, hvis gutten vilde bringe ham det egg, som laa i paradisfuglens rede. Dette lovte gutten.

“Jeg kan dog ikke følge dig længer end til morgensolens port,” sa strudsen; men her er alt saa lyst, at man kan se det mindste støvgrand like til verdens ende, og da tænker jeg nok, du selv greier veien uten min hjælp.”

Dette mente ogsaa gutten; ti kunde han se det mindste støvgrand, skulde han nok finde igjen det gyldne haar og komme videre.

“Sæt dig saa op paa min ryg og hold godt fast i vingerne!” sa strudsen. Og avsted bar det.

Paa veien fortalte strudsen de merkeligste historier. Han hadde for mange hundrede aar siden været konge i et straalende fagert land. Kongetronen hadde været av syv forstenede flammer, som engang blev tændt i paradis. Kun de reneste livsvæsener hadde tjent ham. Men paradisfuglen hadde gjort oprør og villet styre ham av tronen. Blodig krig paafulgte, og de blev begge fordrevet fra land og rike. Baade strud-

VERDENS HJERTE

sen og paradisfuglen vilde nu som hjemløse av bedre folk søke ly i verdens hjerte. Men paradisfuglen som var en bedre flyver, kom først frem og blev venlig mottat av prinsessen. Strudsen derimot fik nøie sig med en vækterpost i det rike, hvis navn man ikke nævner. Sit ene øie hadde han mistet i krigen og kunde saaledes ikke finde veien tilbake til sit forrige hjem. Kongetronen var nu ledig, og hadde han saa sandt visst at finde hjem igjen, kunde han fått baade land og trone tilbake.

Dette og meget andet fortalte strudsen, mens de i julenattens skumring jog i ilsom hast mot morgensolens port.

“Nu er vi der snart,” sa strudsen endelig og sagtnet farten. “Jeg kan alt høre lyden av verdensstadens klokker.” Gutten kunde nu ogsaa høre det dype, rungende døn, der rokket luften som tordentoner fra det fjerne. Desuten steg et væld av blændende harmonier i gultung glans gjennem dagdæmringen. Da lyset blev til morgengenglød, kunde han tydelig se omridsene av to straalende solskjold over horisonten. Strudsen fortalte, at disse hang over riksporten og oplyste hele landet. Snart var de fremme ved morgensolens port, og strudsen maatte snu, da han skulle være hjemme før dag for at blæse julehvirvel paa oksetarmen. Gutten takket saa meget for

VERDEN S HJERTE

skyssen og forsikret ham om, at han nok skulde huske eggene.

De før nævnte solskjold skinnet nu som dagen klar. End ikke i drømmene hadde gutten set noget saa eventyrløkkende og rart. Musik tonede allevegne fra; ti en mægtig orgelborg fyldte hele himmelrummet. Nat og dag bølget tonernes strøm som selve livets uro i menneskesjælen. Paa hvælvets lyse klangbund straalet levende billeder fra det hele land som i et evig vekslende kaleidoskop.

Indbyggerne var saa lik, at man skulde tro, de var støpt i en og samme form. Maal og vegg blev stadig brukt. Naar en til eksempel skulde faa sig mat, tok han først metermaalet op av lommen og maalte matstykket, dernæst mundens aapning, forat mund og matstrykke skulde passe sammen som sko til læst. Skulde to tale med hinanden, maatte de først hver for sig tale ned i vestlommen for at høre, om munden brukte ordene ret. Saa ængstelig var folk for at skulle gjøre noget, som ikke var logisk rigtig eller fornuftig tænkt, at øjnene stod rent stive i hodet paa dem bare ved at møte hinanden. Traf gutten til at gjøre en bemerkning eller henvende sig med et spørsmaal til nogen, kunde vedkommende hoppe højt tilveirs av bare forskrækkelse. Og det blev som regel ikke med ett hop. Nei, han maatte

VERDENS HJERTE

hoppe endnu en gang for at være sikker paa at ha hoppet ret, og kanske en gang til, fordi han gjorde det første hop.

Gutten skjønte nu, at her passet han daarlig, og var glad, da han fandt igjen haaret og kunde dra videre.

Veien gik nu opad i den klareste luft. Saa krystalblank var luften, at man kunde se tvers igjennem baade træ og sten. Folk var iført hylstre av snehvitt metal for ikke at bli gjennemsuket. Gutten kom tilfældigvis til at kaste et blik paa sig selv og opdaget til sin forskrækkelse, at han kunde se hver blodaare i legemet. Da han endnu hadde sækken hos sig, tok han denne og trak utenpaa de andre klær, idet han først skar et hul i bunden stort nok for hodet at gaa igjennem. Han var nu godt beskyttet, da sækken viste sig at være like lystæt som det bedste metalhylster.

I denne nye dragt kunde han bevæge sig ganske ugenert selv blandt det fineste publikum. Ja, saa stor var den respekt og ærbødighet, de nu bar for ham, at den kunde ikke været større mot kongen selv. Han fik leke med deres barn, saa meget han vilde, og landets skjønneste kvinder saa beundrende op paa ham, naar de gik forbi. Saa meget hadde klærne at si blandt dette folk.

Han hadde saaledes intet at klage paa i én

VERDEN S HJERTE

forstand, men var dog ikke helt tilfreds og ønsket for hver dag, som gik, at han snart maatte være fremme ved sin reises maal.

En kveld begyndte haaret at synge saa unævnelig fint. Da skjønte han, at nu var det ikke langt igjen. Morgenens efter saa han prinsessens borg oppe paa et rosenfarvet koralbjerg med otte solskjold paa funklende minareter. Den søteste vellugt strømmet fra alle enger. En stilhet hvori trær- og planters aareslag bævet som harpespil fra stjernestille sydlandsnætter, laa over borgtaarn og land. Kun himmelfæstet manglet, og stjerner store og smaa.

Gutten hvis sanser var oplatt for den mindste bevægelse, gruet for den strenge stilhet og bøjet sig en hel lang time i bøn til Gud, før han dristet sig til at fortsætte vandringen. Saaledes styrket gik han, da lyset stod lavt mellem dag og landets nat, ind i borgen.

Ingen meldte hans komme, dog aapnet sig alle døre for ham, hvor han gik. Paa slotstrappen, hvor grønne solskjold dunklet som havbaarer i det lave lys, la han sig for at vente paa morgenvagten. At sove her var som at svæve ut fra legemet dypt ned i et vuggende hav. Den mindste bevægelse indgjød nye kræfter til sansning af de unævneligste undere. Først en svimlende synken indad til det svindende intet, hvor

VERDENS HJERTE

al virksomhet ophører, derpaa en brusende himmelflugt over alle solbjerg for tilsidst at favnnes i elementernes store ringdans mellem urdypets unge kloder.

Efter en saadan nat begyndte legemets form igjen at svøpe sig om sjælen, og han vaaknet av sin hildrende søvn. Dag stod da i skjoldene, og blomsterne duftet sterkt.

Det gjaldt nu for ham at finde paradisfuglens rede, som maatte være et eller andet steds i borgen. Men først vilde han se sig litt omkring.

Det forundret ham, at ikke et menneske var et opdage nogen steds, da alt ellers tydet paa levende væseners tilstedeværelse. Døre gik op og igjen, som om folk kom og gik, borde blev dækket og igjen tat av, stole flyttet og skape aapnet, glas blev fyldt og bøker læst, — kun at det hele foregik lydløst som tidens tyste flugt. Han vovet sig til at spise ved et av bordene, hvor der var dækket til to. Stuens vægger og møbler var her trukket med det fineste gyldenlær, og rummet blev dunkelbelyst av straalerne fra et rubinskjold i taket. Den ene ret efter den anden blev sat frem, og da han var færdig, blev en opalskaal til at vaske hænderne i sat foran ham paa bordet. Talte han, sitret luften i værelset som av tusen summende stemmer, og han ante tjenende væseners hjælp til det mindste, han foretok

VERDEN S HJERTE

sig. Han badet i borgens speilstille bassin skjælvende i parfymers sanserus, han spiste av guld-funklende skaaler ogsov paa kjælne puter og glemte saavel paradisfuglen som løftet til den gamle struds.

Hvor længe han var blit gaaende slik, er ikke godt at si. Men en nat drømte han, at han saa et levende menneske som han selv. Fra nu av var dette i tankerne sent og tidlig. De fagreste omgivelser tapte sin interesse for ham, og den strenge stilhet, som alt længe hadde knuget ham, blev nu dobbelt streng. Saa fortærende grep længselen efter synets kjøt og blod ham, at han stønnet høit. Den før saa ranke og livstindrende gut gik nu som en skygge fra sal til sal, aldersmerket og graa av savn og græmmelse.

Som han en dag stod mellem sørlerne foran badet, fik han se en dør, han før ikke hadde lagt merke til. Nysgjerrig efter at faa vite, hvor den førte hen, gik han bort og aapnet den. Hvem kan beskrive hans forundring og glæde, da han fandt, at det var prinsessens soveværelse, han var kommet til. Gulgyldent og mildt fløt lyset ind fra speilflaterne i taket og kastet et sært drømmeskjær over draperier, møbler og mosaik. Midt paa gulvet stod prinsessens silkebaldyrede seng. Utenfor kunde han se koralbjerget med springvand og solskjold. En mimren som av længst

VERDENS HJERTE

henaandede kvad fyldte den myke stilhet med en eiendommelig varm krydderduft. Paa sengens silkevar laa prinsessens kjole, det første legemlighetens minde om stof og form, som gutten endnu hadde fundet, siden han kom til borgen. Saa overvældet blev han ved denne opdagelse, at han kastet sig over kjolen og graat som et barn. Det var, som en ny livsglæde hadde sprængt sig fri i hans sjæl ved synet av dette ene menneskespor. At prinsessen selv ingensteds var at se, syntes i øieblikket ikke at gjøre det ringeste skaar i glæden. Med hodet paa kjolensov han ind, da natten kom; ti endnu befandt han sig paa samme sted. Dagen efter gik han om i borghal og riddersal med kjolen paa armen og fantaserte om en verden fuld av levende mennesker. Prinsessen hadde han endnu ikke set noget til, og sandt at si brydde han sig ikke om at træffe hende heller; ti hvem kunde vite, hvorledes hun saa ut? Men drømmen var søt, og saa længe den varte, kunde han iklæ, hvem han vilde, prinsessens skikkelse. Ja, saa aldeles hadde gutten forandret tankesæt, siden han begyndte sin reise.

Næste nat gik han tilbage til det kongelige værelse for at sove paa prinsessens særk. Ved midnat gik der en skjælven gjennem slottet. Gutten vaaknet ved lyden av brusende vingeslag over sit hode. Det var paradisfuglen, som var blit

VERDEN S HJERTE

skræmt og nu søgte dit ind for at finde ly. Atter rystet slottet som ved et sterkt jordskjælv, og fuglen faldt død ned ved guttens føtter.

“Stakkars fugl!” hvisket gutten, “vi maa nok dele skjæbne vi to; kun at jeg faar dø sorgens død i et fremmed land. Jeg burde dog opsøkt dig før og takket dig for den tjeneste du bragte mig. Nu faar du ingen saadan tak. Men finder jeg saasandt dit rede, skal du dog faa en hæderlig begravelse.” Med disse ord reiste gutten sig for at utføre, hvad han hadde talt.

Paa den ytterste fløi av borgen hævet sig et litet blaat marmortaarn. Der hadde paradisfuglen bodd, helt siden han kom til slottet. Her hadde han sit rede i et rosenbæger, til hvis svulmende randkrone det gyldne haar var fæstet. Gutten hadde ingen møie med at finde stedet, da haaret kunde sees som den blankeste solstraale like ind i prinsessens gemak. Ved at følge retningen stod han snart ved foten av taarntrappen og begyndte opstigningen.

I kuppelens halvdunkle skumring laa rosenredet og duftet som uskyld paa rødmende jomfrukind. Kun et eneste egg laa der paa bunden av redet, og i ring om egget halmstraaet fra skogen. Der i sit eget lune hus skulde paradisfuglen faa hvile mellem dun og straa. Gutten stod netop ifærd med at lægge dens avsjælede legeme

VERDENS HJERTE

ned i redet, da løftet til den gamle struds atter dukket op i hans erindring. Dette kunde han nu saa meget lettere indfri, som paradisfuglen var død. Forsiktig fjernet han først halmstraaet. En skarp syngende lyd, som naar en staalfjær springer ut, hørtes i det samme straaet rettet sig i guttens haand. Han saa nu, at det var ikke noget almindelig fugleegg, som laa i redet, men et øieneppe med en blinkende, blaa pupil. Næsten frygtsomt rakte han haanden ut for at ta det. Da brast i det samme borgens grund med et øredøvende brak, og de store solskjold vaklet paa sine støtter. I ett nu var det hele nedsenket i et mørke sortere end natten. Gutten utstøtte et rop av forskrækkelse og svimlet bakover med haanden for panden. Da han kom til sig selv igjen, saa han foran sig en lang glitrende solstreng og hørte en stemme si:

“Veien er fri. Stat op og gaa!”

“Kan det være raad?” hvisket gutten bævende og kjendte stemmen, som talte. Høit sa han:

“Efter hundrede aar! Hvad er din mening, strenge skjæbne?”

“Bruk visdommens sten, og du skal skue, hvad ingen drømmer endnu saa!”

“Visdommens sten, — det maa være øienegget, det,” tænkte gutten. Mistroisk holdt han

VERDEN S HJERTE

det for synet. Om litt begyndte store taarer at hagle nedover hans kinder. Han faldt tilslut paa knæ, og læberne begyndte at hviske stille, halvglemte ord.

“Sandt, saa sandt! Ve mig, som slik har ødt min tid!” hulket han brutt i maalet.

Det er ikke godt at vite, hvor længe han var blit liggende, om ikke stemmen hadde vakt ham op igjen.

“Naa, hvad ser du saa?”

“Jeg ser en himmel klar og blaa. Jeg ser fjeldet og dalen og bækvens sølv — og mor og jenten, mit eget gode guld! Jeg ser —”

Og han reiste sig og begyndte at gaa den lange vei tilbake dit, hvor han kom fra, fulgte haaret, der lik en solstreng laa over ham den hele tid. Kun én gang blev han stanset. Det var, da han møtte den gamle struds, som kom for at hente egg. Med tak lot gutten ham faa igjen sit tapte øie, som strudsen nu puttet tilbake i hodet. Han kunde da se like godt som i sine unge aar og begyndte straks at gjøre forberedelse til reisen tilbake til sit kjære blomsterland, hvor tronen ventet ham. Da gutten skulde samme vei, spurte strudsen, om de ikke skulde slaa følge. Dette vilde gutten svært gjerne. Han trængte desuten en, som kunde vise ham veien

VERDENS HJERTE

over det navnløse belte, hvor han hadde gaat sig vild, den gang han reiste ut i verden. Strudsen hjalp ham nu, saa han kom vel og vakkert over dette sted.

Da de langt om længe var naadd til enden av den lange dal og til tronen paa de syv flammer, bød strudsen et hjertelig farvel; dog ikke før han hadde git gutten en del gode raad med paa veien. Han bad ham ta godt vare paa haaret, straaet og prinsessens særk, som denne hadde medbragt som et trofæ fra verdensturen.

Efter endelig at ha passeret loppernes land gav gutten sig litt bedre tid for at samle sig en smule og ordne det nødvendige, inden han satte foten paa hjemmets grund. Haaret blev forsigtig vundet op i hespe og lagt i sækken. Prinsessens kjole la han nederst for at dytte i hullet, saa det øvrige ikke skulde falde ut. Da han var færdig med dette, var alt dagen leden, og han la sig derfor til at sove med hodet paa sækken. —

Det var kirkeklokkerne, som vækket ham den næste dag, da solen alt stod høit paa himmelen. Han laa da i bakkeheldingen ved den lille kvern. Rundt om var alt som før; kun at trærne hadde vokset siden sidst, og at der var en bølgende aker, hvor der før var sten og ur. Oppe paa bakken laa farsgaarden med sol og søndagsglans paa ru-

VERDEN S HJERTE

terne, og han ventet bare at se sin mor komme ut paa trammen for at lytte til klokkeklangen.

— — —

Der kom én gaaende over tunet opover mot kvernhusbakken. Det var en gammel kvinde i sorte klær med sølvhvitt haar under det fryssete silketørklæ. Hun gik værdig og stille som til høitid og fest. Gutten reiste sig uvilkaarlig, da hun nærmet sig. Han saa, at hun var meget gammel, og tænkte med gru paa løftet, han hadde git. Her kunde han levet lykkelig og sæl med hende, som han saa letsindig hadde forskutt, og som nu ganske sikkert var en andens brud, om hun da ikke var død.

Kvinden som nu var ganske nær, stogget nyfiken og skottet op paa den fremmede. Gutten syntes da, at han maatte si noget og spurte derfor efter sin mor; men den gamle rystet bare paa hodet og gav intet svar. Om litt spurte hun ham, hvad han hadde i sækken. Han fortalte hende da, at det var brudestas til kjæresten sin. Da begyndte hun at trygle og be saa vakkert om at faa se brudekjolen. Dette kunde han ikke negte hende, naar hun bad saa tyndt derom. Brudekronen derimot kunde hun ikke faa se; ti den maatte først tages frem, naar bruden skulde for alteret. Kjolen var pen og passet sikkert og-

VERDENS HJERTE

saa hende, mente den gamle. Kunde hun ikke faa prøve den paa, om bare for en bitte, bitte liten stund? Jo, hvis hun gjettet, hvad brudekronen var gjort av, kunde hun sagtens faa det, mente gutten. Han tænkte, at det kunde hun aldrig i verden greie, og saa slap han at gifte sig med det gamle trollet.

“Ord er ord og mand mand, og det er like saa gild en brudekrone, som det halmstraaet, du har i sækken,” sa hun.

Han maatte nu indrømme, at hun hadde gjettet rigtig. Og saa fik hun kjolen. Men selv snudde han sig fra hende med stort lede i krop og sind, fordi han skulde maatte fæste en brud, som var saa gammel som alle hauger.

“Kom nu ogsaa med kronen! ti det som kan gjøres idag, skal man ikke opsætte til imorgen,” sa bruden.

“Ja, det kan du si!” sa gutten og slængte sækken efter hende.

“Jeg visste nok, at du som har reist saa vidt og set saa meget, hadde den forstand,” sa en klingende klar stemme bak ham. Gutten vendte sig braatt og saa den fagreste prinsesse midt i solbakken. Paa hodet hadde hun en krone av duvende tunge guldaks, som sluttet tæt om det gyldengule haar. Men prinsessen var guttens

VERDEN S HJERTE

egen pike, som hadde ventet paa ham i hundrede
aar. — —

“Nu reiser jeg aldri g mere ut i verden,” sa
gutten, da han hadde faat armene om pirnsessens
liv; “ti her hvor himmelen er som høiest, her vil
‘kjært folk’ bo. Her er verdens hjerte.”

TAKTMESTEREN

. . . EN ANDEN TAKTART
MED LØP OG TRILLER
OG VÆLDIG LUFTFART

DER var engang en mand, som hadde ti barn og levede fredelig og godt med sin kone og svingermor hjemme. Han arbeidet hver dag paa sin gaard, og naar kvelden kom, gik han aldrig paa vertshus eller til lystig lag, men holdt sig rolig hjemme hos sine og gik altid tilsengs i ret tid.

Engang kom en taktmester dit til egnen. Det var en mand, som hadde drevet paa mangt og meget i sit liv: været militær og musiker, dansemester og taler. Nu kaldte han sig slet og ret for taktmester, skjønt ingen kunde bli klok paa, hvad

TAKTMESTEREN

en saadan én hadde at bestille. Vel eiet han en taktstok, saa meget visste folk; men det var ogsaa alt.

Nu hændte det, at manden med de ti barn, en dag han gik og strævet, syntes alt gik saa ubegripelig sent: arbeidet gik sent, barna vokste sent, og opdragelsen kom han næsten ingen vei med. Saa sa han til sin kone:

“Kone,” sa han, “jeg kan ikke begripe det, men jeg synes verden holder rent paa at stanse. Jeg tror, jeg faar gaa til taktmesteren og høre, om ikke han vet nogen raad.”

Konen som ikke forstod, at noget kunde være iveau med verdens gang, blev staaende og stirre paa manden uten at si et eneste ord.

“Nu er barneflokken blit saa stor, at jeg ikke rækker at gi hver den tugt og formaning, som er nødvendig for at gjøre folk av ungerne,” sa han. Det var nemlig skik der paa gaarden, at manden gav hvert av sine barn en omgang av stokken, for det gale han hadde gjort, eller vilde komme til at gjøre i dagens løp. Denne avstraffelse skedde hver morgen, før manden gik til sin dags gjerning, og hørte med til god opdragelse, mente manden. Det var altsaa til denne del av sit livs pligter, han nu vilde söke taktmesterens hjælp og raad.

Da han kom til taktmesterens hus, sat denne

TAKTMESTEREN

netop og studerte nogen figurer og streker, som var ridset op paa et papir, der laa foran ham paa bordet.

“Goddag og Guds fred,” sa manden, han lukket døren forsiktig efter sig og kastet blikket ængstelig omkring i det lille værelse. Her var meget underlig og nyt at se. Barometere, klokker og instrumenter stod opstillet paa hylder og borde, og en stor papegøie sat i et bur, som var ophængt i en snor under taket.

“Én, to og tre, nu skal vi se,” hørte han taktmesteren tælle for sig selv foran bordet uten at ænse ham, som kom ind.

“Undskyld, men jeg har ti galne unger hjemme. Du kunde vel ikke lære mig takt til tugt for disse?” spurte manden.

“Hopsa, giv agt! alt gaar i takt. So la si do, seks, tre og to. Do re mi fa, hvad vil du ha?” fortsatte taktmesteren og grep stokken, som stod for enden av bordet.

“Kan jeg faa ta —?”

“Hvad du vil ha,” gjentok taktmesteren.

“Saa vælger jeg sekstdobbel takt i den høire haand for at kunne tugte mine unger,” sa manden og traadde et skridt frem. Taktmesteren lot stokken falde seks ganger over den utrakte haand.

“Nu er det gjort. Seks ganger fort pak dig

TAKTMESTEREN

nu bort!" sa taktmesteren og vendte sig til sine figurer igjen. Manden kastet en daler paa bordet og skyndte sig saa paa hjemveien.

Næste morgen blev der vel en huskestue hjemme paa hans gaard. Det pleiet som regel at ta manden en halv time at dænge alle ungerne; men da det nu gik seks ganger saa fort, sluttet ikke den første at remje og belje, før den sidste alt hadde faa sin omgang. Og saa fort gik det, at manden næsten ikke vandt at nævne for hver enkelt hans forseelse.

"Kopper har du deiset i gulvet for mor, din trollunge! Men du la brændende glo paa katrens næse, din jammerlige usling! Vil du gjøre det op igjen, spør jeg? Og du klinte sirup i skjægget til husmanden. Svinepels! Hvad var det nu, du gjorde? Vilde du ikke gi bror din noget stygt? Negter du det ogsaa, skarns unge, du er!"

Endelig var manden færdig med sin rundgang; men endda var ikke halvtimen forbi, og da haanden fremdeles vedblev at dænge og slaa, grep han fat i sin kone og begyndte at rundjule hende.

"Det var du, som satte alle disse byttinger ind i verden. Skammer du dig ikke? Hvad? Og saa har du glemt at sy knapper i buksen min, for ikke at nævne det værste av alt — at du har

TAKTMESTEREN

kastet snusdaasen min paa varmen. Jo, du er en nydelig én! men jeg skal gi dig, jeg!"

Han dængte væk, indtil konen tilslut daante av borte i bænken. Da endelig slap han hende.

Men endda var ikke halvtimen omme, og haanden vedblev at slænge med lynende seksdobelt fart. Da svigermoren i det samme kom ind i stuen, grep han derfor fat i hende.

"Du ogsaa trænger til bank. Var det ikke dig, som fødte hende, der satte alle disse byttinger ind i verden? Jeg skulde bare rukket fat i din mor ogsaa! Var det 'menneskesiegtens fordærvelse', du sa? Jeg skal gi dig fordærvelse, jeg!" Haanden faldt klask i klask paa det gamle menneske, indtil hun ogsaa sank sammen borte i et hjørne av stuen.

Nu var heldigvis halvtimen forbi, og manden holdt op at slaa.

Dette flerstommige hylekor var dog blit hørt ute paa landeveien, hvor lensmanden og hans dreng netop kjørte forbi. Den aarvaakne politimand stanset sin hest og kom like ind i stuen for at se, hvad som stod paa. Da han begrep sammenhængen i det, som skedd var, blev mannen stevnet for legemsfornærmedse, og lensmanden forbød ham strengelig at tugte i den nye takt mere.

Den nye tugtemetode hadde nu bragt den

TAKTMESTEREN

stakkars mand baade doktorregninger og mulkt paa halsen, og da hans formuesomstændigheter før ikke var av de bedste, gjorde ogsaa dette sit til at rokke grunden under ham. Han saa derfor ingen anden utvei end at gaa til taktmesteren igjen for at søke hjælp i sine nye bekymringer.

Denne blev forundret over at se ham saa snart igjen og spurte ham, om han ikke nu var fornøjet, siden han hadde faat den dygtighet, han tragtet efter. Manden saa rent ulykkelig ut, da han svarte.

“Det blev ti ganger værre og ikke bedre, taktmester. Det som jeg nu sparer paa én kant, gaar ut igjen mangedobbelts paa en anden. Jeg maa nu ha sekstdobbelts takt til alt mit arbeide, kjørene sekstdobbelts drægtighet og hønsene sekstdobbelts fart i egglægningen, skal jeg kunne greie mig.”

Da taktmesteren hørte dette ,blev han sittende taus en lang stund. Derpaa skred han til en grundig undersøkelse av sine figurer og streker. Barometeret blev ogsaa undersøkt og klokken prøvet. Endelig rettet han sig op, la hænderne overkors og hvisket hemmelighetsfuldt og forståetig :

“Dyrenes orden, vekst, vand og torden følger paa jorden skaperens agt. Dig kun alene, ild,

TAKTMESTEREN

luft og stene kan jeg forlene, hvad du har sagt."

"Én, to og tre, nu skal vi se," skrek papegøien i buret. Man kunde høre, at den ogsaa var et særdeles vel avrettet taktdyr.

Da manden kom hjem, tok han ljaaen og begav sig avsted for at slaa. Den gik nu med lyndende hastighet, saa græsset stod i én hvirvel om ørene paa ham. Men da bakken var ujevn, hug han sig snart fast i tuerne, saa ljaa og ljaaskaft fløi i tusen splinter bort efter marken. Han maatte derfor ha ny ljaa næsten for hver skaar, han tok. Vistnok gik det nu saa fort, at han, da dagen var omme, hadde slaat like saa meget, som han ellers pleiet i en hel uke; men saa hadde han til gjengjeld slitt ut alle de ljaa, som paa gaarden fandtes. Det samme var tilfælde med river og høgafler. De smadredes i stumper og stykker i den rasende fart, hvormed de fløi henover marken.

Ikke bedre gik det i fjøs og i stald. Naar manden skulde melke, rev og slet han slik i speinerne, at det snart blev bare skindtrevlerne igjen av disse. Han melket jo for flere dage ad gangen, saa det var intet under, at det gik, som det gik. I grisehuset druknet gris'en næsten i røre og skval, og hønsene spiste korn, saa de rent holdt op at lægge egg.

Værst gik det dog manden selv, som snart

TAKTMESTEREN

blev saa tynd, at klærne formelig slang om kroppen paa ham. Da uken var omme, maatte han bruke krykker over stuegulvet, saa nedbrutt av gigt og rygsmørter var han. At gjøre noget arbeide paa gaarden var det nu ikke at tale om. Til alt held hadde han baade tankens og talens ferdighet endda.

“Kone,” sa han derfor en dag, “jeg tror bestemt, jeg blir nødt til at gaa ind i politiken; ti arbeide med næverne magter jeg ikke længer. Men kjæften er god, og bedre kan den bli, om jeg vil gaa til taktmesteren med den.”

“Har du ikke endnu faat nok av taktmesteren?” sutret konen. Hun var blit menneskesky og var som en stenskvæt i det sidste.

“At bruke munnen tar ikke slik paa kræfterne,” sa manden undvikende. “Men det maa gaa av sig selv og fort nok,” la han forklarende til.

“Ja, du vet, du faar gjøre det, du selv tror er bedst,” sa konen stilt.

Manden kunde føle anklagen i disse ord, men gjorde sig dog istand og begav sig paa vei til taktmesteren.

Saa forandret var han blit paa ganske kort tid, at han næsten ikke var til at kjende igjen, da han stod i taktmesterens hus.

“Klokken haster tikk i tikk, hvem tør stanse

TAKTMESTEREN

hjertets pik? Sig mig, ven, med ord og blik:
blev du syk av det, du fik?"

"Syk og slap som utkjørt øk," sa manden.

"Det er ikke helt frem spøk," sa taktmesteren deltagende. Han hjalp den stakkars mand til en stol at sitte paa. Denne kremltet forsiktig og saa med et tomt og træt blik ut i luften. Han var uviss om, hvorledes han skulde fremsætte sin begjæring.

"Jeg maa dog skaffe brød til mig og mine," sa han efter en stunds forløp og saa bekymringsfuldt nedover sine gigtbrutte lemmer. "Jeg er snart bare luft og dunst," la han til.

"Du kan jo lære talekunst," hjalp taktmesteren ham paa glid.

"Et gammelt slunkent, skranglet krik?"

"Har ofte held i politik," nikket mesteren bekræftende.

"Saa gjør min tunge seksfold rap!" sa manden.

"Nu vel, la gaa. Min tid er knap — ræk tunge frem, men fort, vær kjap!" Manden fik taktmesterens stok seks ganger over den fremrakte tunge.

"Det bryter løs med ve og ak. Du har alt munden fuld av snak. Nu fort avsted!"

"Tø—tusen tak!" sa manden.

"Og styrter nu dit verk i grus, kun én gang

TAKTMESTEREN

til du ser mit hus," ropte taktmesteren efter ham. Men da var den gigtbrutte langt paa vei allerede.

Det led mot kveldingen, da manden kom hjem, og da han ikke hadde spist noget, siden han gik hjemmefra tidlig om morgen'en, kan man let tænke sig, at han var baade sulten og tørst. Han satte sig ind til bordet med én gang og ropte paa sin kone, at hun skulde skynde sig at komme med noget.

"Mine tarmer skriker av sult, og ganen kil-dres ved tanken paa mat," sa han. "Ja, hvad værre er: jeg er utmattelsen nær av mangel paa føde, og mine tænder løper i vand ved tanken paa —." Tungen løp saa fort, at konen næsten ikke fik tid at indskyte et eneste ord.

"Vil du ha sild eller flesk?" fik hun endelig frem.

"Det beror paa omstændigheterne, kjære kone. Silden er dyr nu om dagen, saa dyr, at det vilde falde naturligere for mig at spise flesk. Men flesket maa jeg selv tilveiebringe, og det ko-ster tid og anstrengelse. Men tid er ogsaa pen-ger. Fik vi kun silden litt billigere, vilde jeg være bedre tjent med at holde mig til den."

"Hvad vil du saa ha?" spurte konen. Hun kunde igjen faa komme med et ord, mens man-den trak pusten.

"Hvad jeg vil ha? sier du. Det skal du faa

TAKTMESTEREN

vite, naar vi er færdig med vore beregninger. Jeg hadde nær glemt, at vi ikveld har møte i politikken. Jeg maa nok avsted, skal jeg ikke komme for sent. Du faar altsaa vente paa besked, til jeg kommer tilbake. Spørsmålet skal, som jeg haaber, bli grundig behandlet, og de nødvendige bestemmelser fattet."

"Men du faar da spise noget, før du gaar." Konen stod rent haandfalden og stirret efter manden, som hadde faat det saa travelt, at han ikke hadde tid til nogen verdens ting.

"Jeg tror, det haster mot verdens ende," sa svigermoren, som laa i sengen med vaate omslag efter al den juling, hun hadde faat.

"Ja, er det ikke, som al fred og fornuft skulde være banlyst, siden taktmesteren kom hit til egnen," sukket konen.

"Naar hver faar den takt, han vil ha, saa gaar det slik," sa svigermoren.

Paa møtet hadde manden netop faat ordet i spørsmålet om prisstigningen paa levnetsmidler og argumenterte med stor kraft i favør av utførselsforbud paa sild.

"Vort folk har faat kronisk kolerine," sa han. Doktoren som ogsaa var en av møtets deltagere, vilde korrigere uttrykket og paapekte det umulige i begrepets anvendelse paa den frie utførsel

TAKTMESTEREN

av sild ; men manden lot sig ikke stanse i sin bevisførelse.

“Landet faar jo ikke beholde en eneste ordentlig sild,” sa han. “Men hvad er landet? Er det ikke folket? Naar nu folket ikke faar beholde silden, har det saa ikke kolerine? Det hele er soleklart, mine tilhørere.”

Mange begyndte at bli urolig i bænkerne; men manden blev ved med sit.

“Da nu en hel del av landets indbyggere hovedsagelig lever av sild, og denne altsaa ikke kan beholdes, maa jo disse mennesker bli underernærret; men underernærning nedbryter livskraften, og livskraftens tap medfører døden. Ikke sandt, doktor?” Manden var vældig i sin argumentation og aldeles uangripelig i sin logik.

Men dette blev dog for meget for de gode borgere, hvis helbred var herkulisk. Og da en del av dem heller ikke var saa aldeles blottet for sund fornuft, begyndte man, som rimelig kunde være, at dra mandens ærlighet i tvil.

“Han er en levebrøds-politiker,” sa nogle.

“Og har vel fastet de sidste dage,” sekunderede andre.

“Det var dog merkelig, hvorledes han kunde faa munden til at løpe,” indskjøt andre igjen.

“Ja, han er en lurifaks, som vi ikke vil ha noget med at gjøre,” sa hele forsamlingen. Dermed

TAKTMESTEREN

var det sidste ord uttalt, og manden fik ikke ørenslyd mere der i møtet trods al sin veltalenhed.

At se sit livs lyseste forhaabninger kastet i grus er det saareste, et menneske maa lide. For manden føltes det, som verden bød farvel med ham og ubekymret styrte sit løp ind mellem fjernen stjernedyd latende ham tilbake som en prik i overflødigheten.

“Jeg kom nok i skade for at krænke deres religiøse følelse,” mumlet han for sig selv paa veien hjemover. “Jeg burde ha visst, at det er et sterkt folk, som ikke er saa bange for noget som det at mistænkes for mangel paa kløkt og duelig-
het i tilværelsens store kamp.”

Da han kom ind i stuen, slog klokken tolv, og alle var i seng. Istedenfor at søke søvnens glem-
sel for alle sine gjenvordigheter, vækket han sin
kone og bad hende straks at tænde ild.

“Du faar lage baade sild- og fleskemat,” sa
han. “Jeg maa spise og drikke, ti sandfærdig
tror jeg ikke, at livets pust holder paa at stanse
i mig.”

“Trøste os!” sa konen, hun gned søvnen av
øjnene og begyndte i største hast at trække strøm-
perne paa.

“Imorgen gaar jeg for sidste gang til tak-
tmasteren. Kan han ikke hjælpe mig til noget be-

TAKTMESTEREN

dre, er det nok bedst, at jeg bestiller likkisten med det samme," sa manden og satte albuerne haardt mot bordet, ansigtet i hænderne.

Konen blev saa rystet, at hun hverken fandt ord til trøst eller skjænd.

Galt hadde det været før; men nu gik nok den sidste rest av vet og sans. Saa meget kunde hun da forstaa.

Efter at ha spist litt av de tillavede retter gik manden til ro, men kunde ikke faa en blund paa øinene hele natten. Han laa og tænkte paa, hvor litet han hadde været istand til at utrette like overfor al den sendrægtighet, han hadde møtt i verden. Det var som at sætte skallen mot en bjergvæg. Eller som at gaa i ring. Jo fortære han løp, desto snarere fik han begynde paa ringen igjen. Det var kanske slik laget. Da maatte det være Vorherres skyld, at det gik saa smaat. Men han skulde vite at sætte takt i Vorherre, han! Og da skulde alt gaa; ti mange var de, som saa hen til ham.

I graalysingen næste dag satte manden avsted til taktmesteren. Det var en deilige søndags morgen med duft av høstet hø fra alle marker. Smaafuglene sang lystig i trætoppene; men manden lo kun til deres ensformige vise. Det var det samme tittit, tirrili op igjen i det uendelige. De burde da være kommet litt længere med sangen i

TAKTMESTEREN

al den lange tid, de hadde øvet sig. Anderledes skulde det bli, naar han fik maal og sangtone! Ja, saa ganske anderledes, at endog solen skulde stanse paa himmelen for at lytte. Han blev saa oplivet ved tanken, at han begyndte at lange ut, alt hvad de skrøpelige ben kunde taale. Han kom ganske sved og forpustet til taktmesterens hus. Her var alt tyst og stille; ti taktmesteren var ikke oppe endda. Manden kunde dog ikke stanse og vente, men begyndte at banke paa døren, som én der søger ly for torden og blæst.

“Hvem dundrer saa voldsomt paa husets dør, det stønner og skjælver, hvem der, jeg spør?” Taktmesteren satte hodet og et par lynende øyne ut gjennem vinduet.

“Jeg holder hvil i mit hverdags-virke,” sa manden.

“Og hilser godtfolk paa vei til kirke!” brummet mesteren.

“Jeg trænger takt i min salmesanag.”

“Du søger ære og klokkerrang — er det dit ønske for sidste gang?”

“Jeg var ei vis nok at træffe tonen.”

“Og nu staar lysten til religionen?”

“Et fingerpek til en bedre orden —”

“Til troens fremme og vekst paa jorden?”

“Det gaar jo bent frem som orm i pløre.”

“Du ønsker springdans og liv og røre?”

TAKTMESTEREN

“Og helst i sangen en anden taktart.”

“Med løp og triller og vældig luftfart?”

“Ja, mester, det er min hele tragten.”

“Det ske! Farvel og Guds fred med takten!”

Vinduet blev lukket i med et smeld, og manden som kjendte, at de nye kræfter begyndte at røre sig i ham, gav sig glad paa vei med kirke-gjesterne, som nu begyndte at strømme til. Det var altergangs-søndag og meget folk samledes til kirke.

“Hvor forundret folk skal bli, naar salmen begynder at tone idag,” tænkte manden ved sig selv og gned sig fornøjet i hænderne. En hel del av hans politiske motstandere vilde rimeligvis være ved kirken. De seigpinder! Han skulde vise dem, at ogsaa han hadde religion. Men det var en religion, som vilde frem i verden.

Der kjørte min sandten lensmanden og hans madame med flunkende ny doning! Manden husket i det samme mulkten og politimandens farlige svolk og knyttet uvilkaarlig hænderne i lommen. Han var ilsk i sind og satte i et kort lattersmeld, da vognen kjørte forbi. “Vent bare du, som ikke vet, hvad kristendoms sandhet er! Idag tar kan hænde Vorherre pusten fra dig.”

Veien gik nu forbi de frodige prestegaardsmarker, hvor høsaaterne gulnet i solgloden. Manden trak sine bryn sammen i retsindig harme

TAKTMESTEREN

ved synet av alt det deilige hø, som endnu stod ute i godveiret. Det skulde været i hus for mangfoldige dage siden. Slik drøs, og paa et saadant sted, maatte nu være kristendommens skyld og intet andet.

Kommet ind i kirken holdt klokkeren alt paa at hænge op salmenumrene. Han slog efter i salmeboken og gjennemgik paa forhaand melodiene for at være færdig, naar klokkeren stemte i. Kirken var fyldt til sidste plads. Endog lensmandens store hund var sluppet ind. Dørene stod nemlig aapne, forat den friske luft kunde strømme ind. Endelig kom tiden for gudstjene-
stens begyndelse.

Da hændte noget, som aldrig hadde hændt før. En underlig blaagrøn fugl tumlet ind og begyndte at flyve i ring oppe under hvalvingen. Alt som den fløi, utstøtte den de sælsomste lyd. Lensmandshunden begyndte at gjø høit, og mange i forsamlingen holdt paa at daane.

“Én, to og tre, nu skal det ske, én, to og tre, nu skal det ske,” lød det i ett væk og i altid hurtigere tempo fra fuglen. Kirketjeneren kunde intet gjøre, og klokkeren som skulde styre sangen, visste tilslut ikke sin arme raad. Da reiste manden sig midt i forsamlingen; ti nu var hans time inde til at vise sin færdighed. Han holdt boken høit i veiret og lot tonerne rulle avsted.

TAKTMESTEREN

Slik fos av toner og ord skulde man vel aldri ha hørt! Naar menigheten sang ett vers, sang manden seks og i en takt som hovslagene av en hest i tanende rend. Papegøien holdt op at jabbe og slog sig ned paa den høieste engel paa altertavlen, og lensmandshunden blev rent stum av skræk.

Det varte dog ikke længe, før snart den ene, saa den anden i forsamlingen blev smittet av det komiske i situationen og begyndte at le høit. Først de unge, men snart kom ogsaa de ældre med. Føtter dunkedes i gulvet, og alskens løier blev holdt. Kun den gamle klobber vedblev med sit: at markere det rette tempo ved at sætte snart det ene, saa det andet ben i gulvet under en sagte vuggen av legemet. Kirketjeneren som skulde paase at sømmelig orden blev holdt, fik endelig manden stogget og saa lempelig som mulig bragt ut av kirken.

Bitterlig skuffet som han var blit efter det sidste nederlag, ansaa han nu alt for tapt, eftersom han heller ikke syntes at faa medhold av Vorherre i sine taktbestræbelser.

Dagen efter var han syk og sengeliggende, saa doktoren maatte hentes. Denne erklærte sygdommen for uhelbredelig. En fiks idé hadde forvirret hans syn paa alle menneskelige for-

TAKTMESTEREN

hold. Vistnok fik han endnu mange aar at leve i, men vedblev at være en raring like til sin død.

Papegøien som hadde fulgt ham paa hjemveien fra kirken hin mindeværdige dag, fik han beholde, da taktmesteren var forsvundet kort efter. Denne blev nu hans eneste selskap. I tímvis kunde de to sitte og plapre sammen. Da lomanden og syntes, at alt var, som det skulde være med verdens gang.

DEN RUSTNE NÖKKEL

25

HAN ER DA GANSKE ALENE . . .

LANGT ute ved havet stod en gammel brøfst-fældig smie. Den hadde staat der oppe paa en haug inde mellem sorte knudrete eketrær, saa længe folk kunde mindes. Belgen var helt opspist av rotter og mus, og det øvrige verktøj hadde veifarende slyngler stjaalet stykke for stykke. Kun en skrapkasse stod endnu igjen paa en dynge av slagg og sot. Alt hvad skillings værd hadde, var forlængst rasket bort av den. Blot en liten rusten nøkkel laa endnu igjen paa bunden av kassen. Denne hadde i alle disse aar faat ligge i fred for slynglerne.

DEN RUSTNE NØKKEL

I de maaneklare høstnætter, naar sjøen laa blank som et speil, og de aarhundred gamle eke kastet spøkelsesagtige skygger over den ensomme haug og smien, tænkte den lille nøkkel paa mangt og meget, der den laa i skrapkassen. Den hadde en gang tilhørt en vakker prins, som var likesaa blank og staselig som den selv den gang.

En vakker høstdag hadde den kjække prins spaseret langs stranden med en fin frøken i følge. Der i ekeskogen ved smien hadde de to slaat sig ned, da maanen stod blank bak sjøen. Det vai ingen almindelig hofffrøken, den unge prins hadde forelsket sig i, men en fyrstedatter fra et fremmed land langt borte. Saa forelsket var prinsen, at han den samme aften spurte hende, om hun ikke vilde bli hans lands vordende dronning.

Den ædle dame saa med store vemodige øyne paa prinsen, da hun svarte:

“Min far har allerede for lang tid siden bortlovet mig til en anden prins. Men dig elsker jeg av hele mit hjerte. Til erindring om min kjærlighet plukker jeg dette ekeløv og fæster ved dit bryst. Likesom eken beholder sit løv gjennem vinterens storme, skal vort ædle venskap trodse tidens storme.”

Den vakre prins sørget oprigtig over sin vanskjæbne og glemte ikke sin ven, da han blev ei-

DEN RUSTNE NØKKEL

stor konge over mange land og saaledes fik mangt og meget at bekymre sig for.

Ekeløvet gjemte han i et skrin, hvis nøkkel han altid bar i en silkesnor om halsen. Han glemte heller ikke hvert aar i løvfaldstiden at gjøre sig en tur ut til den gamle smie ved stranden for der i ensomhet at feire mindet om den elskede fyrstedatter.

En kveld, mens prinsen streifet omkring derute, mistet hans sorte hingst en sko. Den gang levet endnu den gamle smed. Ham fik prinsen til at slaa skoen under igjen; men da han hadde glemt at ta penger med, og da han var en ærlig prins, gav han smeden, som ikke kjendte ham, nøkkelen med silkesnoren i pant saa længe. Kort efter blev den ædle fyrste konge og glemte over dette baade smeden og pantet. Før sin død hadde smeden lagt nøkkelen i skrapkassen, og der blev den liggende siden.

Saa oprandt de tunge krigens aar over den store konges land. Der blev krig ogsaa med det land, hvis unge dronning var kongens ven.

Den lille nøkkel hadde hørt mangt og meget om krigens rædsler av flygtninger, som hadde søkt skjul i den brøstfældige smie. Mange valdet, som hadde rotet i skrapkassen i haab om at finde noget, de kunde omsætte i mat og klær. Men alt som hadde penges værd, var allerede tat

DEN RUSTNE NØKKEL

av slyngel og fark. Kun nøkkelen blev liggende igjen, ti den agtet ingen paa. Silkesnoren var nu raatnet væk og det øvrige bedækket med rust. Den pép vistnok baade til denne og hin, at de skulde ta den med; men folk lo bare til den og kastet den foragtelig tilbake i kassen igjen.

En dag kom en bonde gaaende forbi smien. Han var paa vei til byen for at gjøre indkjøp til sig og sine. Men langt var det at gaa, og han trængte alt at hvile. Han satte sig derfor paa tærskelen av smien. Her faldt den stakkars mand i mangehaande grublerier. Aarveien hadde slaat feil for ham, og det lille høsten hadde levnet, hadde de store hære ødelagt. Alt var saa dyrt, at det næsten ikke var kjøpendes for penger. Naar man da tilslut ikke hadde mere igjen av disse heller, maatte man vel sulte ihjel.

Den gode mand forbandet i sin store vaande krigens elendighet. Dette hørte den lille nøkkel, og det rørte den dypt. Den begyndte at fløjte ganske lydelig for at vende mandens opmærksomhet paa sig.

Bonden trodde først, at det var en mus, som hadde bol i skrapkassen. Men nu fløjet den lille nøkkel saa fint, at manden nysgjerrig tittet bort i kassen.

Han saa ingen mus der, men kun en liten

DEN RUSTNE NØKKEL

nøkkel. Det forundret bonden, at en nøkkel kunde gi saadanne lyd fra sig.

“Hvad er det du ligger og fløjter saa vakkert for, du da?” spurte han.

“Jeg fløjter, fordi jeg har det ondt, jeg,” sa den lille nøkkel.

“Du har dog intet at beklage dig over,” sa manden. “Du trænger da hverken til mat eller klær, som vi stakkars mennesker gjør.”

“Det er vistnok sandt,” sa den lille nøkkel. “Men det, at der skal mangle de stakkels mennesker saa meget, er netop hvad som gjør ogsaa mig sorgmodig. Vilde De bare høre paa mig, saa kunde jeg kanske hjælpe dem, saa liten jeg er,” sa den.

“Du hjælpe!” lo manden bittert. “En liten forrusten tingest som du skulde kunne bringe hjælp til landet! Slik galskap skal man være nødt til at sitte og høre paa til livets utkomme,” sukket manden, idet hans tanker igjen faldt paa konen og de sultne barn. Dermed reiste han sig for at gaa.

“Vent litt,” sa nøkkelen. “Det er sandhet og ikke løgn, at jeg kunde hjælpe, om du bare ikke tok alting saa forkjert.”

“Naa, naa,” sa bonden, han stanset litt i døren.

“Jo, ser du,” fortsatte nøkkelen, “jeg tilhører

DEN RUSTNE NØKKEL

en stor konge, som har et bitte, bitte litet skrin med et ekeløv i. Om bare nogen kunde faa fat i det skrinet, skulde alting bli godt."

Men da storlo bonden, tok et kraftig tak i sælerne og fortsatte igjen vandringen mot byen.

Han var dog ikke kommet svært langt, før han begyndte at tænke over det, nøkkelen hadde sagt. Vistnok hadde sidste aarvei slaat feil; men saa hadde han da en god gaard med velpløiede marker og ekeskog til brændsel hele aaret igjen-nem.

Det var rart, han ikke hadde tænkt paa dette før. Nok er det — bonden fattet mod, der han gik mot byen. Og da han kom frem, kjøpte han mat for de penger, han hadde, og takket Gud, som endnu hadde bevaret hans gode forstand og git ham baade friske barn og en god hustru at dele bekymringerne med.

Nogen dage derefter kom der en automobil susende forbi den ensomme smie paa haugen. Kommet til toppen av bakken stanset kjørekaranen maskinen og talte til en, som laa tilbake-lænet paa puterne i vognen. Det var en høi officer med distinktioner og utmerkelsestegn. Han var nylig blit saaret i krigen og skulde nu indlægges paa hospital. Officeren ropte uophørlig paa vand, og kjørekaranen skulde nu hente noget til ham fra en bæk i nærheten. For at ikke offi-

DEN RUSTNE NØKKEL

ceren skulde maatte ligge derute i solen og pines, mens kjørekaren hentet vandet, blev der inde i smien gjort istand en seng av tepper og sjal til ham. Da den lille nøkkel hørte den saaredes stønnen, blev den næsten syk av sorg og begyndte at pipe rent ynklig derborte i kassen.

“Hvad! har de lagt mig i et rottebol!” stønnen den syke officer. “Er det slik, jeg skal dø, som har kjæmpet saa tappert for min konge og mit land!”

“Giv taal, tapre kriger!” pép den lille nøkkel; “du ligger i ærlig mands hus.”

“Er der da folk herinde?” stønnet officeren.

“Slet ingen uten du selv,” lød det fra kassen.

“Hvem er da du?” hvisket krigeren, hvis kræfter nu næsten var uttømte.

“Din store konges nøkkel,” kom det igjen borte fra kassen.

“Nøkkel, nøkkel — hørte jeg ret, eller er det dødens fantasier, som holder paa at forvirre min hjerne?” gispet den saarede.

“Din egen konges nøkkel med sandhet og ret,” fløjet det nu klart og høit fra skrapkassen. Atter talte nøkkelen: “Din ædle konge har et skrin, hvori han gjemmer sit kongedømmes dyreste skat. For mange Herrens aar tilbake gav kongen mig til smeden her for en hestesko. Men kongen har nok glemt det hele for kronens tunge

DEN RUSTNE NØKKEL

pligter, og ingen vil nu bringe mig tilbake til min eiermand."

"Taler du sandt?" stønnet den døende. "Hvilken skjæbnens ironi at jeg nu maa dø, ellers kunde jeg idag ha vundet kongens høieste utmerkelse. Tal imidlertid ikke om dette for min kjørekarl, ti han er lumsk og ærgjerrig! Sig mig, lille nøkkel, hvori bestaar denne kostelige skat?"

"I lands fred, tapre kriger."

"Holder du mig for nar, næsvise tingest! Hvem kjæmper for fred nu længer? Sig mig endnu engang: — hvad gjemmer kongen i sit skrin?"

"Et ekeløv," kom det klart fra den lille nøkkel.

"Ærens krans! O, hvilken skade, at jeg nu maa dø! Vand — vand! Hvor blir vandet av —?"

Da kjørekarlen kom tilbake, var den tapre kriger død.

Men den lille nøkkel ynket som aldrig før menneskene paa jorden. Den laa rent stille og kunde ikke gi en lyd fra sig paa mange dage.

Saa hændte det, at landsbyens sjælesørger en søndag paa sin morgenvandring for at samle gode tanker til sin formiddagspræken kom like forbi der, hvor smien stod. Han møtte paa veien flere av sine sognebarn, men hilste ikke igjen, saa opfat var han av sine dype tanker.

DEN RUSTNE NØKKEL

Av fornødenhet maatte han paa tilbakeveien stikke indom den gamle smie. Den lille nøkkel var da kommet sig saavidt av den sidste sorg, at den igjen var begyndt at fløite.

Presten som trodde sig alene, begyndte av gammel vane at deklamere høit stykker av sin præken, mens han ventet derinde. Han skulde den dag præke om fredens oljeblad. Den gode sjælehyrde var saa optat med sit tema, at han slet ikke hørte den lille nøkkel, hvorledes den pép. To høirøstede mænd som gik ute paa veien, bragte derimot presten til at stanse i sine deklamationer for at lytte til, hvad de hadde at si.

“Har du hørt,” sa den første, “at i denne gamle rønne utaandet vor store general?”

“Om jeg har hørt det,” sa den anden. “De tror forresten, det var hans kjørekarl, som dræpte ham for at komme i besiddelse av hans tapperhetsmedaljer.”

“Jeg har længe nok sagt det,” kom det hovedrystende fra den første. “Fyren er jo blit saa forfængelig, siden krigen begyndte, at han ikke vil kjendes ved sine egne unger engang.”

“Gud fri os fra alt det onde!” kom det fra presten, som visste, at samme kjørekarl hadde staat som nummer én til konfirmation.

“Pip, pip,” sa nøkkelen. Den formelig svedet rust derborte i skrapkassen.

DEN RUSTNE NØKKEL

“Merkværdig,” tænkte presten, som tydelig hadde hørt den fine fløiten. “Kan vel himmelens fugler bygge sine reder i et slikt rævehi?”

Kort efter klang de første malmtunge slag fra klokkerne i landsbyens kirke, og presten begyndte skyndsomt at ordne sit antræk. Han skilte sig ogsaa ved den lille milde skraa, han pleiet at lægge paa tanden efter frokosten. Til alt uheld traf den nøkkelen, som begyndte at skjælve av væmmelse ved den blotte berørelse med skraaen.

“Rens mig for svineriet!” klynket den.

“Ora pro —”, undslap det presten, idet han angstfuldt skottet bort i kassen.

“Rens mig!” gjentok nøkkelen, nu mere bestemt.

“Skal jeg vaske og skrape ogsaa nu?” tænkte presten. Høit sa han:

“Undskyld, lille ven, men jeg maa nødvendigvis gaa til min menighet, som venter paa fredens oljeblad.”

“Hvis du ikke vil rense mig, saa ta mig i det mindste med til kirken, saa jeg kan faa præke,” sa nøkkelen.

“Jasaa, du vil præke, du,” sa presten. “Hvad skulde saa det bli om, kjære kollega?”

“Om broderkjærlighet,” sa nøkkelen.

“Jeg kan skjønne av dit antræk, at du ikke

DEN RUSTNE NØKKEL

har præket paa en stund," sa sjælehyrden med et fint smil. "Ingen præker om slike materier nu længer."

"Men jeg er kongens nøkkel og vælger min egen tekst," lød det kjækt fra skrapkassen.

"Godt at du ikke er St. Peters nøkkel," ironiserte presten. "Hvilke kongelige gjemmer kan saa du gi opladelse til?" spurte han lystig.

"Skrinet med fredens ekeløv i," sa nøkkelen trygt.

"Det var dog en tanke," nikket sjælehyrden hen for sig. "Man skal ikke helt foragte daarens tale heller," la han til, idet klokkerne for sidste gang kaldte ham til messen.

Men den dag forandret landsbyens sjælehyrde rent vilkaarlig sit tema. I stedet for at tale om fredens oljeblad præket han om fredens ekeløv, og folk berømmede den kloke tale.

Saaledes gik tiden for den lille nøkkel. Men hvor mange smaatjenester den end fik utført, syntes dog ingen det umaken værd at gjengjælte den derfor ved at bringe den til kongen, hvor den hørte hjemme.

Saa en dag den laa der ganske alene og pép, fik den høre en forunderlig mægtig støi oppe i luften. Det lød, som en hel orkan var i anmarsj; men ekeskogen rystet ikke et løv, saa storm vind kunde det altsaa ikke være. Nærmere og nærmere

DEN RUSTNE NØKKEL

mere kom dette buldrende spektakel, saa nøkkelen tilslut blev helt angst og trodde, at dommedag stod for døren. Men saa faar den pludselig øie paa en stor, blaa fugl seilende lavt over trætoppene. Da med ett sætter denne hodet bent mot en svær ekestamme. Et smeld paafulgte, og den stolte seiler sank i røk og støv med et brak til jorden. Nøkkelen hadde hørt om fugler, som tar sine unger med paa ryggen. Da den nu faar øie paa en levende skapning, der hvor kjæmpefuglen ligger, tænker den ved sig selv: "Dette er sikkert en av de store menneskeflyvere, de arme flygtinger har fortalt saa meget om."

Ikke før hadde den tænkt denne tanke, saa faar den se, at manden kommer løpende like mot smien. Nøkkelen satte i et litet skrik av forskräckelse, saa dens bøile knækket bent over.

"Hadde jeg nu bare en liten metalsplint," mumlet manden; "men her findes ikke saa meget som et skarve nø," fortsatte han, idet han søgte høit og lavt inde i smien.

"Derborte staar en skrapkasse, maaske der findes noget," mumlet han. Med disse ord begyndte manden at rote omkring i lorten. Da hans fingre rørte ved nøkkelen, satte han i et rop av glæde.

"Just hvad jeg trængte," sa han. "Denne bøile egner sig fortrinlig til at reparere styrestan-

DEN RUSTNE NØKKEL

gen med. Den passer akkurat ind i hemperne."

"Vent litt!" sa nøkkelen. "Jeg vilde gjerne vite, hvad du agter at bruke mig til."

"Skulde vi kanske fortælle vore statshemmeligheter til slik en tosse som dig?" gren luftseileren.

"Vet du, at jeg kunde springe istykker ved slik en behandling?" svarte nøkkelen støt.

"Springer du, gjør du dig selv den største tjeneste," lo manden.

"Jeg syntes, du nævnte noget om staten?" sa nøkkelen.

"Jeg mener, skrapet vil forstaa sig paa staten ogsaa nu," fortsatte manden i samme tone.

I det samme hørtes en svak bristende lyd, og den lille bøile faldt i to stykker ut av hænderne paa luftseileren.

"Der fik du, fordi du brukte mund til en ærlig konges nøkkel," pép det borte fra skrapkassen. Manden blev rent betuttet, der han stod.

"Var det da kongens nøkkel?" stammet han endelig. Han var helt forandret i maalet. Men det værste av alt var dog, at luftskipperen som skulde dirigere byens forsvar mot de fremstormende hære, ikke kunde stige tilveirs igjen, men maatte se paa, at byen blev herjet og brændt den selvsamme nat.

Saa frygtelig var tilstanden efter byens erob-

DEN RUSTNE NØKKEL

ring, at kun Vorherre har set det værre. Barn blev trampet ihjel paa gaterne, unge mødre blev opskaaret og jomfruer revet fra sin elskedes barm og mishandlet paa det frygteligste af de blodtørstige soldater.

Dagen efter den forfærdelige ulykke kom en ung mand med en krans av harelab om hatten løpende langs stranden op til smien. Med et støn kasten han sig ned paa slaggdyngen vridende hænderne i fortvilelse.

“De tok hende like for mine øine!” ropte han. “Elskede, elskede, hvad har de gjort med dig?” hukket han.

“Denne krans gav hun mig derborte i skogen igaar. — Aaje mig, hvad har de gjort — oho!” stønnet han, som hjertet vilde sprænges.

Nøkkelpipen som var vidne til al denne elendighed, kunde nu ikke tie længer.

“Stakkars, stakkars ven,” sa den, “fortvil ikke i din sorg! Om du bare vilde høre paa mig, saa kanske jeg kunde hjælpe dig.

Og nu begyndte nøkkelen igjen at fortælle historien om prinsen og smeden, og hvorledes den selv tilslut var havnet i skrapkassen. “Om du bare kunde bringe mig til kongen, skulde alt endnu bli godt i verden,” sa den.

“Jeg skal bringe dig til kongen endnu idag,

DEN RUSTNE NØKKEL

ti nu er det ene like saa galt som det andet," sa manden.

"Men først maa jeg files og sveises," sa nøkkelen.

Det er let nok for den, som har været smedlærling i fire aar," sa den unge. Dermed samlet han stykkerne sammen og gik til mestersmeden med dem; ti selv hadde han endnu ingen smie.

Aldrig har vel en nøkkel været blankere end den, manden hadde i sin lomme, da han den næste dag fremstillet sig for kongens adjutant for dei at forebringe sit erende.

Kongen kunde den unge mand naturligvis ikke faa se; men adjutanten lovet at overbringe nøkkelen til majestæten, saasnart leilighet gaves.

Da manden hørte, at han ikke kunde faa kongen i tale, negtet han beestemt at utlevere nøkkelen og sa, at han heller vilde dø end gi den til no-gen anden. Adjutanten forsøkte nu at skræmme manden; men da dette heller ikke hjalp, bestemte den høie konges tjener sig endelig til at nævne sa-ken for majestæten.

Ved audiensen den næste dag lykkedes det adjutanten at faa en samtale under fire øine med kongen. Denne som hadde mottat nye underret-ninger om sine hæres nederlag, var som følge herav i sit aller mørkeste lune.

"Hvilken galdedraape skal nu igjen dryppes

DEN RUSTNE NØKKEL

i mit bæger?" tænkte han, da adjutanten med den alvorligste hofmine stod foran ham.

"Høieste monark," begyndte denne med et dypt buk, "har Deres naade nogen gang mistet en bitte liten nøkkel?"

"Nøkkel, nøkkel," gjentok kongen, "hven tænker vel paa slike bagateller i disse alvorlige tider?"

"Bli ikke vred, om jeg drister mig til at hænlede Deres høihets opmerksomhet paa denne sak. Der er omstændigheter tilstede, som gjør, at det hele nøie bør undersøkes. Manden som har nøkkelen i sin besiddelse og hverken med gode eller onde ord kan bringes til at levere den fra sig uten til kongen selv, er netop nu i slotsgaarden, og jeg vilde derfor raade Deres majestæt til ufortrødent at la ham hente og forhøre."

"Hvis det absolut skal være av saadan vigtighet, saa la manden kalde til mine private værelser, efterat den offentlige audiens er forbi," sa kongen utsaamodig, idet han slog ut med haanden. Adjutanten fjernet sig bukkende.

Da den unge mand fik kongens bud, glemte han over den store naade at skulle stilles for sit lands fyrste næsten alt andet. Og den lille nøkkel hoppet høit av lutter glæde, der den laa i mandens lomme. Endelig var da stunden kommet,

DEN RUSTNE NØKKEL

da det store, nøkkelen saa længe hadde drømt om,
skulde hænde.

Den unge hadde endnu sin krans om hatten,
da han med haanden knyttet fast om nøkkelen
traadde ind i slottet.

“Hvem er du, som ønsker at tale med kon-
gen?” begyndte denne barsk i røsten.

“Jeg er en smedlærling paa fjerde aaret og
kjæreste har jeg, men den har fremmede krigs-
mænd ranet,” sa den unge rent forfjamset efter
den barske tiltale.

“Er det sandt, at du har fundet en nøkkel, som
tilhører mig?” spurte kongen.

“Ja, baade fundet, loddet og filet,” sa man-
den. “Her er den.”

Da kongen fik se sin nøkkel, lyste hans ansigt
op som av en fjern, kjær tanke, og der gik et
nervøst ryk gjennem fingrene, da han rakte haan-
den ut efter den.

“Og hvor kom du saa til denne, min knegt?”
Stemmen var ikke braat saa barsk som før.

“I smien hvor kongen skodde sin sorte
hingst,” sa smedlærlingen. Han hadde nu gjen-
vundet hele sin fordums dristighet.

Da reiste kongen sig og begyndte at gaa frem
og tilbake i det lille gemak. Endelig stanset han
op foran skrivebordet, aapnet en av skufferne og
tok et sort ibenholt skrin frem. Han stak ogsaa

DEN RUSTNE NØKKEL

nøkkelen i laasen; i det samme faldt hans blik paa kransen om mandens hat.

“Sætter du krans paa hatten, naar du gaar til kongen ogsaa du?” Man kunde ikke forstaa, enten det var i skjent eller alvor, kongen talte.

“Kransen fik jeg av kjæreren min, saa den er sagtens god nok,” sa ungdommen, han fik øinene fulde av taarer i det samme.

“Kransen er nok guld værd den — for dig da,” sa kongen.

“Jeg maatte nok ha det, som var bedre end guld, skulde jeg sælge den,” sa manden.

“Det kalder jeg at være stor paa det,” sa kongen.

“Jeg kjender da den, som er større paa det,” sa smedlærlingen.

“Ham skulde jeg nok ønske at træffe,” sa kongen.

“Ham træffer du nok hver dag, om du bare vil kjendes ved ham.” Manden saa kongen dristig op i ansigtet.

“Hvem er det, du sigter til, knegt?” To strenge øine maalte den unge fra top til taa.

“Til kongen selv som ikke vilde sælge det han har i skrinet der for et kongerike eller mere slikt.”

“Nei, det gjorde han nok ikke,” sa kongen,

DEN RUSTNE NØKKEL

han lot haanden kjærtregnende glide henover det sorte skrin.

“Ett fett,” sa manden — “hvor meget tror saa kongen selv, at det skrinet kan være værd?”

“Var det for at spørge mig fast, du kom her idag, saa har du nok forregnet dig,” sa kongen. “Men før jeg svarer, kanske du vilde fortælle mig, hvor meget den kransen din er værd?”

“Hende jeg fik den av,” sa ungdommen hurtig.

“Hvis saa er, kan nok du, som høres ut til at være saa klok, regne efter, hvad skrinet mit er værd,” sa kongen. Han var blek, og blanke svedperler stod ham over panden.

“Kanske der maatte lands fred til?” sa mannen, han saa med et stort, troskyldig øie op paa kongen.

Da tidde denne.

Men det merkeligste av alt hændte, at næste dag bragte rikets post den glade tidende utover verden, at den store fred var proklameret.

Kort efter holdt den fattige smed bryllup, og folk vilde vite, at kongen selv hadde sendt et gylent ekeløv til brudekransen. Og da aaret var omme, stod der oppe paa haugen, hvor den gamle smie hadde været, en ny med saueskinsbelger og klingende ambolt.

DEN RUSTNE NØKKEL

Og hver eneste høst, naar maanen staar blank
bak sjøen, rider kongen en kveld stranden frem
helt ut til smien. Han er da ganske alene og
fører hverken vaaben eller verge.

FIVRELDET

MINE VINGER ER DØGNVINGER

DET er eventyret om det blaa fivreld, jeg skal fortælle.

Det blev født dypt inde i de store skoger; men da ingen kjender de første timer av dets liv, og det i grunden blev bare én dag, det fik at leve i, skal historien kun beskjæftige sig med denne.

En søndagsmorgen var det, at det kom ut av den dype skog til grønsværet om den lille sjø ved den store summende by.

Det hadde pene, klare vinger som det fineste flor, og kroppen var elegant og blaa som den høieste himmelens luft.

FIVRELDEN

"Aa nei, hvor vakkert det er!" sa en tidlig morgenvandrer til sin kamerat, just som fivreldet fløi op mot den høie fontæne i parken. Fra bladene paa den kunstige vandlilje, fontænen var prydet med, fik det nu sit første indtryk av den verden, det skulde leve i.

Fra de fjerne kirketaarn lød alt klokkerne til morgenmesse, og deres jublende klang gjenembævet fivreldet med livs sitrende sælhet.

"Hvilken deilig dag at leve sit korte liv i!" sang det ut med sin neppe hørlige stemme. "O, hvor lykkelig den kan være, som blev født til slik en dag!"

I det samme klang sporvognsbjelden, og den første strøm av søndagsgjester med kopper og matkurver myldret ut over parken. En korpu lent herre med sin dame slog sig ned paa plænen like ved fontænen.

"Nei, se paa det blaa fivreldet deroppe! Slik har jeg länge tænkt, vi burde malt huset vort. Se nu godt efter, for akkurat slik vil jeg ha det!"

"Er du blit spikkende gal, mor! Vi skal vel ikke til at male nu igjen? Og saa himmelblaat oven i kjøpet! Folk maatte tro, vi hadde mistet det vesle vettet, vi hadde. Vær nu ingen jaale, mor!"

"Hvad er det, du sier? Jaale? Aldrig kan

FIVRELDET

du være enig med mig i nogen verdens ting.
Huf, for en tid vi lever i!"

"La det nu endelig ikke bli krig! Var det
kanske derfor, vi skulde gaa i parken? Se nu
til at faa pakket ut, det man skal leve av, før en
sulter rent ihjel!"

"Ikke en finger rører jeg, før du har lovet
mig den malingen, saavidt du vet det!"

"Naa, saa bring mig insektet da, forat man
kan ha noget at vise maleren!" Den korpulente
herre gryntet resigneret og tygget paa pipespid-
sen.

"Det var ret, basserulle. Nu skal jeg straks
løpe og fange dyret."

Men fivreldet som bare hadde én dag at
leve i, fløi i det blændende sollys høit over alle
misfornøiede mennesker, til det fandt et bukke-
blad ved bredden av det lille tjern. Der slog
det sig ned. Det syntes vistnok synd i konen,
som blev narret saa slemt for malingen; men saa
frelste det jo sit eget stakkars liv, og det angret
det slet ikke paa.

Der sat det nu halvt gjemt og suget kraft
av bladet. Vingerne sitret og skjalm i soldampen.
Folk slog sig ned alle steder rundt tjernet, par
om par, eller i klynger. Dagen var jo saa het;
men der var kjølig og godt.

Like i nærheten hadde to halvforlovede tat

FIVRELDEN

plads. Saa tindrende blaa lyste nu fivreldet, at damen uvilkaarlig utstødte et ah! da hun fik øie paa det.

“Gid, den som var saa pen!” sa hun.

“Du er tusen ganger vandrere, — og blir vi gift skal du faa en silkekjole like blank og blaa som fivreldet der,” sa han og saa ømt paa hende. Han var en ung soldat i vernet.

“Er det sandt?” jublet hun. Øinene stod glad leende paa ham.

“Og en slik en at seile i,” sa han og pekte paa en kano, som gled sagte henover vandet, fuld av dukker og puter i alle regnbuens farver.

“Da gifter vi os imorgen,” sa hun. “Uhm, hvor jeg holder av dig!” Og hun bøjet sig over ham og gav ham et kys paa munden.

“Top, silketruten min.” Han trykket hende med sterke arme ind til sig.

“Dog forlanger jeg som pant paa løftet, at du bringer mig fivreldet derborte.”

“O, det er let!” jublet hun og sprang avsted for at gripe insektet.

Men da syntes nok fivreldet, det hadde sittet længe nok, og — vips! var det høit oppe i den solvarme luft igjen.

“Har du set noget saa ærgerlig!” sa hun. “Jeg tror ikke vi kan gifte os imorgen allikevel.” Hun

FIVRELDRET

var blit urolig og adspredt. Musiken begyndte nu at spille i paviljongen.

“Den sidste nyhet.” Hun trallet og traadte takten med de hvite gummihæler. “Skynd dig, og la os komme avsted!”

“Skal tro, om de blir gift de to?” tænkte fivreldet, det drev makeligt paa en luftbølge henimod byen.

Allerede langveis fra kunde det se lysrefleksen paa den store domkirkes koppertaarn. Dette tjente det nu som øiemerke ind i hjertet av den larmende by.

Tæt ved domkirken paa en høide laa en prægtig villa med marmorsøiler og vinløv op efter alle vægger. Villaen tilhørte byens største millionær, én, som hadde skibe paa alle verdenshav.

Denne mægtige mand var just færdig med sin middag og sat nu i røkeværelset foran det aapne vindu med en lang, guldbeslaat merskumspipe i munden.

Fivreldet som var træt efter den lange seilas, tumlet fra det glohete koppertaarn rent bedøvet ind gjennem vinduet til rikmandens svale røkerum.

Her var alt luksus og komfort. Paa en av væggene hang et legemsstort billede av husets eier, og bak dette var stukket en kristtorn-busk. Paa et av dens blade slog fivreldet sig ned.

FIVRELDET

Millionæren døset drømmende i en makelig lænestol og tænkte netop paa de sidste millioner, han hadde tjent. Hans øie opfattet saavidt det blaanende glimt av fivreldet, da dette smat ind gjennem vinduet. Dette forenet sig i hans tanker med forestillingen om en mængde blaa sedler, han hadde gjemt i sit ildfaste skap. Hvad skulde han nu bruke alle disse pengene til? Skulde han gjøre han, som saa mange av de andre millionærbrødre hadde gjort: reise et monument i form av en eller anden indstiftelse nogen steds i verden? Nei, dette var nu blot saa almindelig, at folk simpelthen ventet det af en saadan én. End om han bygget sig et svævende slot langt inde i skogen ensteds? Det skulde hvile paa en kjæmpeballon fyldt med lette gasser, og under ham skulde en krystalklar sjø gjenspeile sol og stjerner. Her vilde han spise, sove og kanskje drive jagt paa himmelens fugler. Originalt maatte det være og helt nyt for den menneskelige tanke.

I dette øieblik forlot det blaa fivrelt krist-torn-kvisten og lot sig falde ned paa en divan belagt med orientalske tepper. Millionæren kunde saavidt skimte det mot værelssets dunkle bakgrund. Hans øine faldt mere og mere i, og det sidste glimt av fivreldet blev til en fugl, hvis vinger var sammenlappet av lutter blaa sedler.

FIVRELDEN

Men fuglen det var millionæren selv, som var død i sit svævende slot og nu som engel steg op til Gud Fader i himmelen.

Millionæren følte sig overmaate stolt av sine blaa vinger og saa med et overbærende smil ned paa de andre engler. Det var en utællelig skare av dem, og flere blev der efter hvert. Nogen hadde guldkroner paa, og disse sluttet han sig helst til. Alle saa forundret de sig over hans vinger; men da ingen av dem sa noget, trodde han, det var deres kostbarhet, som slik tiltrak sig deres opmerksomhet.

Endelig befant millionæren sig utenfor den himmelske stad, og hans hjerte banket høit av forventning over, hvad han nu vilde faa høre og se. Da han banket paa, kom St. Peter selv og lukket op. Millionæren spurte, om det var menneskeporten, han var kommet til, og om han kunde faa slippe ind. St. Peter saa med bekymring paa hans vinger og sa med usigelig mild stemme, idet han pekte paa en av sedlerne:

“Jeg ser, at du endnu hører jorden til, min ven.”

“Faar jeg da ikke komme ind?” spurte millionæren.

“Du maa først gi jorden tilbake, hvad jordens er,” sa apostelen.

FIVRELDEN

"Hvem paa jorden skal jeg saa gi til?" spurte den rike urolig.

"Den hellige kirke er husholder over jordens guld," svarte St. Peter, han pekte vei for millionæren, idet han sagte lukket den himmelske port.

Apostelens ord vedblev at ringe ustanselig i millionærens ører paa hans vei tilbake til jorden. Hvad som gjaldt den ene seddel, maatte vel gjælde ogsaa de andre, tænkte han. Men skulde han bli saaledes ved, kom han jo aldrig til himmelen. Denne tanke blev til sidst ganske uutholdelig for ham, og han vaaknet med et støn av sin urolige slummer.

Ved den lille støi, som herved opstod, blev fivreldet skrämt og fløi henimot vinduet, hvor det blev hængende fast i de tykke silkegardiner uten at komme løs igjen. Millionæren som fik se dets nød, reiste sig og gik hen til vinduet for at hjælpe det. Han tok det forsiktig ved vingerne og holdt det op mot lyset.

"Den som hadde dine vinger at flyve med, kunde vist flyve like ind i himmelen," sa han.

"Mine vinger er døgnvinger og bærer kun over mark og myr," sa fivreldet.

"Men himmelen, himmelen?" sukket millionæren endnu med drømmen i friskt minde.

"Der er raad for alt, og det vil Vorherre

FIVRELDDET

nok lempe, naar det kommer til des," sa fivreldet bekymringsløst med sin veke stemme.

"Du ængster dig nok ikke for den dag imorgen, du," sa millionæren og slap taket i de fine vinger.

"Nei, det gjør jeg da rigtignok ikke, som inat skal danse dødsdansen over sump og siv," sa fivreldet, det tumlet igjen ut i dagen.

Men millionæren blev staaende længe og se efter det. Han syntes grangivelig, han var blit fattigere end det mindste jordens kryp.

Saa rent urolig var det nu i byen, at det blaav fivred begyndte at længes efter skogensomheten igjen. Det fulgte derfor en gate, som gik øst-over, forbi de sidste smaa menneskeboliger og siden videre mellem høie grusdynger, til den om-sider ikke rak længer. Men her begyndte de ensomme skogstier, hvor myren krøp, og fiolen duftet mellem graneleggene. Videre og videre flagret det avsted, snart omkap med rapfotet mus og snart igjen i skuffende sving forbi spurv og skogsfugl, som gjorde jagt paa det.

Endelig ved solnedgang kom det til en aapen plads i skogen, hvor alle stier syntes at ophøre. Midt paa pladsen stod en liten hytte, og utenfor den gik en brandsidet ko paa græs.

"Her slaar jeg mig til ro, indtil dansen begynder," tænkte fivreldet. "Men først vil jeg se

FIVRELDRET

efter, hvem det er, som bor saa ensomt i tykke granskogen.” Dermed fløj det op til vinduet, som stod paa gløtt, og tittet ind.

Det saa kun to mennesker i hytten, en gammel hvithaaret mand og hans kone. De sat begge paa samme bænk for enden av bordet og aat sin aftensmat. En hvid kat laa paa den motsatte ende og sov.

“Hvor pent og stille alt er derinde,” tænkte fivreldet. “Gad nok smutte ind og hvile mine vinger et øieblik hos disse.” Dermed flagret det ind.

Men da taket var lavt, og det netop kom fra rikfolks høie stuer, hændte det, at det fløj like mot takbjelken og fra denne igjen i en skaal med melk, som stod paa bordet. Dette hadde vistnok blit dets sikre død, om ikke katten, som vaaknet i det samme, ufrivillig var blit aarsak til dets redning.

Kattepus var nemlig blit tørst efter den lange søvn og tænkte nu at stjæle sig en taar av melkeskaalen. Sagte snék den sig henover bordet; men konen som forstod dens hensigt, rykket i det samme skaalen unda og kisset den væk.

“Vilde katten stjæle melk?” spurte manden. Han var dimsynt og kunde ikke skjelne saa tydelig, hvad som foregik.

FIVRELDEN

"Ja, stygge katten, den drikker os snart fra hytten, saa graadig den er," sa konen.

"Faa et litet grand!" sa manden, han rakte haanden ut efter skaalen.

"Nei, vent litt, der er kommet noget blaat i," sa konen.

"Faa se, mor! Du skulde vel aldrig ha sluppet frimerket ned i melken?" Manden tok brillerne ut av brillehuset og satte dem paa.

"Jøsøs, nei det har jeg nu vel aldrig gjort!" sa konen.

"Nei, det er visst et dyr," sa manden, som hadde faat skaalen tæt op til øinene. "Kanske du tar det ut; for du er renere paa fingrene," la han til og rakte skaalen tilbake til konen.

Mens denne fisket efter fivreldet, sat manden og tænkte paa brevet, han hadde krotet sammen til den eneste sønnen deres, som de ikke hadde hørt noget fra paa aar og dag. Vorherre alene visste, hvor han nu færdedes i verden. De skulde gladelig git alt, de aatte, like til koen, om de bare kunde faat spurlag paa ham. De to var nu utslitt, og hvis saa koen en dag skulde gaa sig fast i myren, eller nogen anden ulykke tilstøtte den, hvad skulde de gamle saa ha at leve av, hjælpesløse som de begge var.

Han blev stanset i sine betragtninger av ko-

FIVRELDET

nen, som triumferende holdt en pekefinger op mot lyset.

“Der knep jeg det!” sa hun og lo godmodig til gubben. “Mener jeg ikke, der er liv i kræet endda. Det er rigtig synd at dræpe en saa vacker skapning. Hvad ondt har den vel gjort?” Med disse ord satte hun fivreldet i vinduskarmen, hvor det snart blev godt og tørt igjen.

Men gjorde de to gamle det ikke nogen fortræd, var der dog andre, som lurte paa dets liv. Der var nu næsvist fugl, og saa katten, som gik der og loverte rent syk efter at faa fat i det lille kræ. Den blev vistnok jaget av konen, naar den blev altfor nærgaaende; men man kunde jo aldrig vite. Det var nok bedst at se at komme sig væk, saasnart raad var.

Nu begyndte dansen inde paa myren ogsaa. Og dit maatte det, hvorledes det end saa ut. Det var nu dets sidste glæde her i livet. Ja, der var lek.

I millionvis surret fluer og myg i rasende ring om de beksvarde sumphul. Lygtemænd blaffet op mellem tuerne og trillet som ildepler frem efter myren. Og saa alt dette verdsens liv, som boblet ut sin livsaande der i det slimete dynd. Der var raattent træ, som lyste, og dyrs døde kropper, som fortæredes av ormer og kryp.

FIVRELDET

Rundt om allevegne et dødens ahn og mas mot
ødelæggelsen.

Fivrelrets vinger var nu tørre, og — vips! var det ute i kveldskumringen igjen. Det hadde dog glemt koen, som stod tjoret derute, og i stedet for at finde veien mot skogen aapen og fri, stod den der, og — bums! fløi det like lukt ind i dyrets øre. Koen blev saa forskrækket, at den gjorde et byks og slet tjoret, og indover skogen bar det, saa mos og lyng sprutet. Den stanset ikke, før den var kommet langt ut paa den store sokmyren, der hvor fly og kleg holdt sine natlige reveller. Men saa langt skulde ikke koen ha skjenet; ti nu var den kommet dit, hvor ogsaa de farlige lygtemænd holdt sin lystige lek. Deres dans gjorde koen rent forvirret, saa den sattet endda længere ut paa myren. Og nu var den fortapt. Den sank stadig dypere og dypere i det bundløse dynd.

Da begyndte den at rautet, rautet saa det klang gjennem skogen. Og nu hændte det merkelige, at et menneskemaal svarte derute.

“Kjyri mi, kom kjy-y-ri!” lød det klart og sterkt.

Koen som blev opildnet av denne kjendte lokking, opbød nu alle sine kræfter for at bryte sig vei gjennem moradset. Den kom sig ogsaa frem nogen fot, men blev nu sittende aldeles fast.

FIVRELDET

Haukingen vedblev dog og kom stadig nærmere. I nattens sære halvdimmer kunde man snart skjelne omridsene av et mandfolk, som kom sagende frem efter myren fra den motsatte kant. Det saa ut, som hadde det gaat sig vild i ulændet og tat veien henover det farlige dynd.

Da mand og ko møttes, var begge like fortapte. Manden kan dog redde sig, til folkehjælp skal komme, om han bare kan kravle sig op paa koryggen. Med den sidste kraftanstrengelse böier han sig forover og faar saavidt tak i hornene, at han kan drage sig op av myren og plante sine ben paa ryggen av koen. Med en sidste saar rauten synker denne og blir borte i moradset.

Men det blaa fivrelde blev saa ræd, da mannen tok fat i koens horn, at det begyndte at surre rundt inde i øret, til det gjorde sig fri og svang sig ut mellem det stive græs i dyndet.

Her gik nu dansen som feirest mellem de tusen vingete kryp og alt det myldrende døgnliv, som skulde forgaa i midnatsstunden. De veltet sig om hverandre med strømmens hvirvelfart, de hoppet himmelhop, de summet og surret og hvén, de egget alle sine sanser i den sidste spændende livslek, til ingen visste forskjel paa mit eller dit.

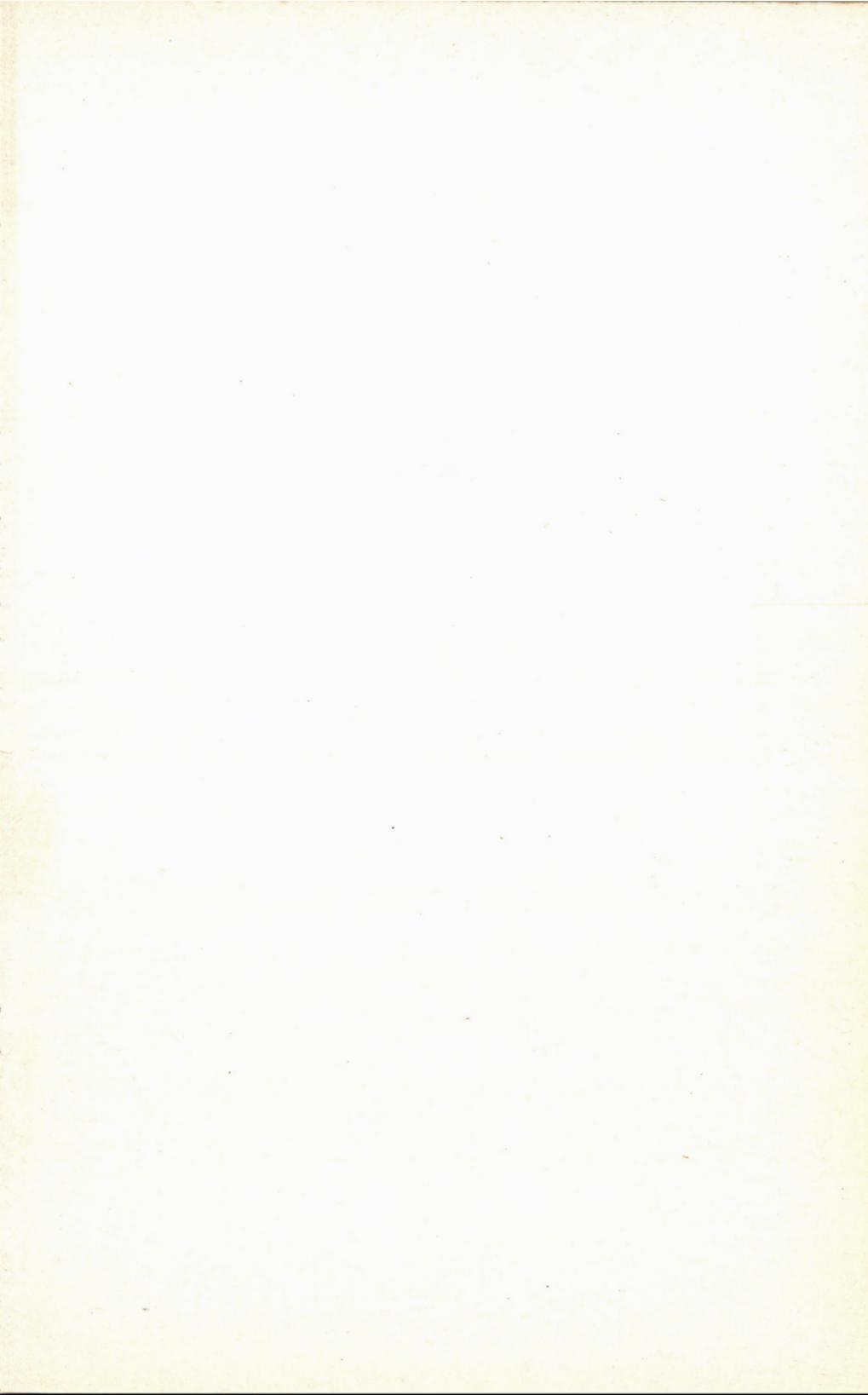
Endelig la dødens klamme tyngsel sig over det

FIVRELDEN

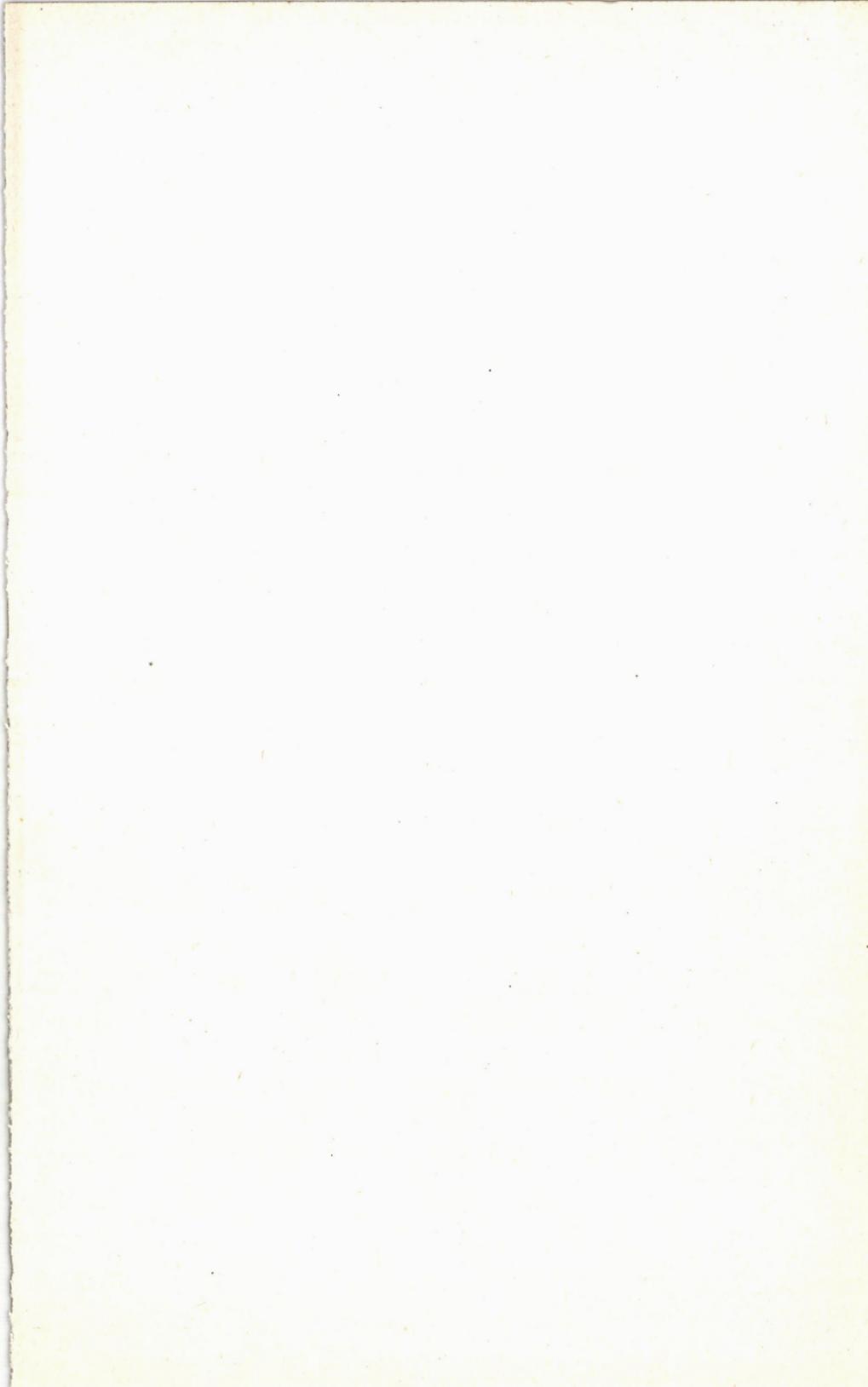
brogede mylder, idet nattens graa taaker veltet sig ind over myren og lukket til for alt.

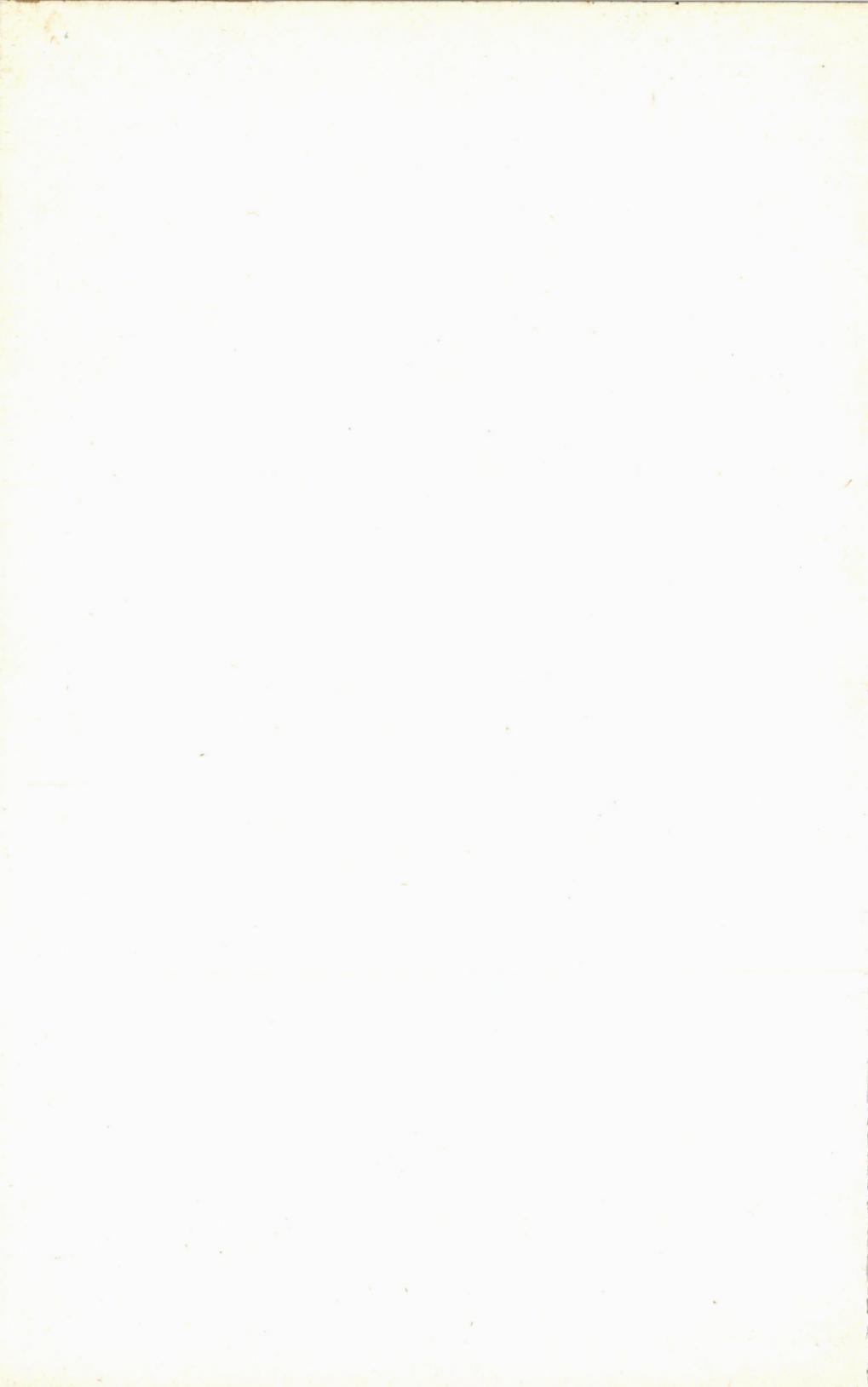
Da de to gamle den næste dag skulde lete efter koen, fandt de denne død dypt nede i myren. Men overskrævs paa ryggen av den sat deres søn, som var vendt tilbake i nattens løp.

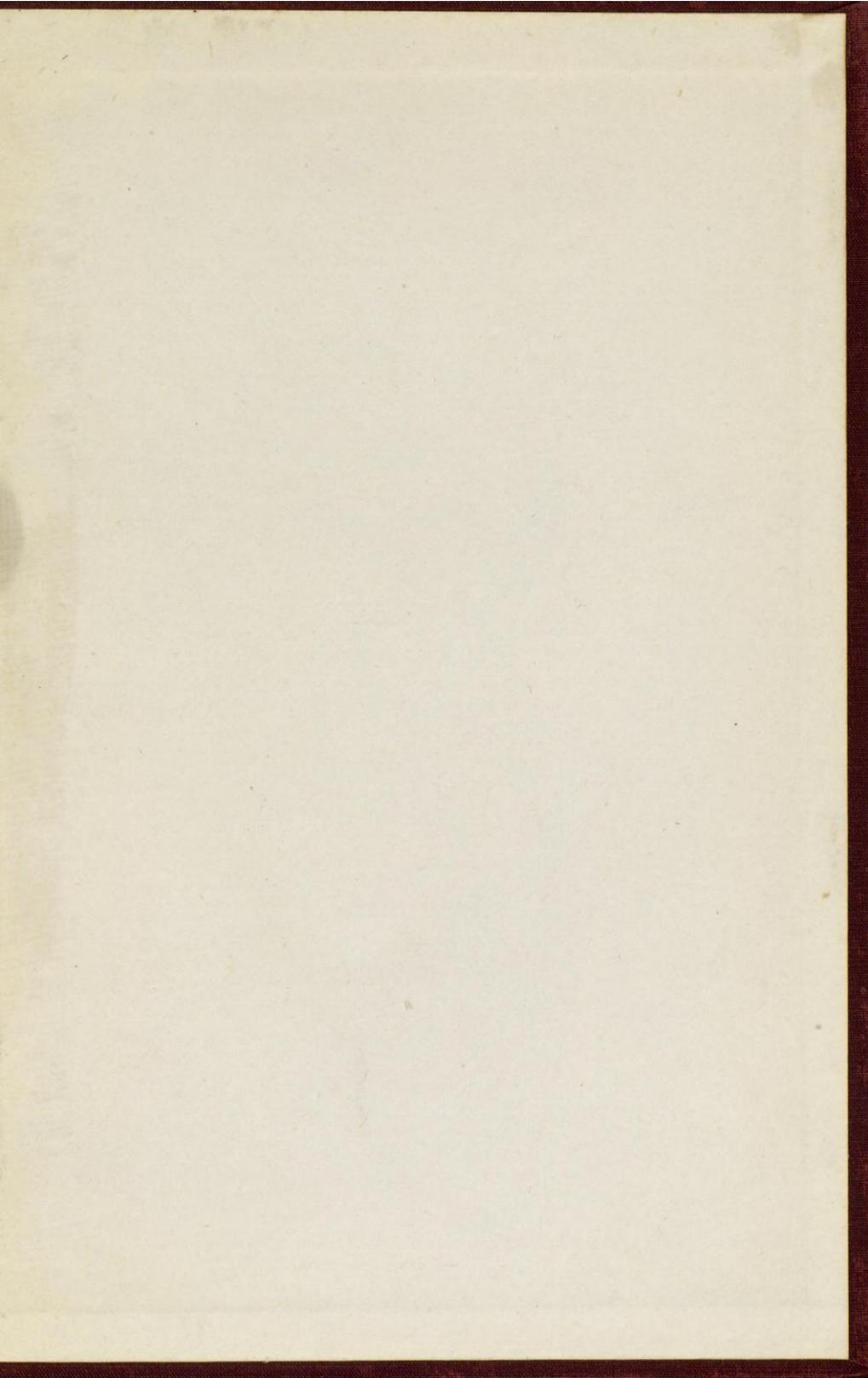
Saaledes ender historien om det blaa fivreld.

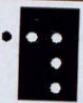

FOLKEBLADETS TRYKKERI

Depotbiblioteket

76g0 59 044

THE HISTORY OF
HISTOLOGY.